

Stan prawny ubezpieczeń obowiązkowych w Polsce

[wykaz z komentarzem]

Redaktor naukowy:
Eugeniusz Kowalewski

Opracowano w Katedrze Prawa Ubezpieczeniowego
Wydziału Prawa i Administracji UMK w Toruniu przy udziale
członków Koła Naukowego Prawa Ubezpieczeń Gospodarczych UMK

Eugeniusz Kowalewski

Michał P. Ziemiak

współpraca: **Władysław W. Mogiński**

Spis treści

I. Wstęp	5
II. Algorytm „liczenia” ubezpieczeń obowiązkowych – art. 3 ust. 1 i art. 4 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych jako metodologiczny punkt wyjścia	6
III. Wyjaśnienia dodatkowe	7
ZBIÓR UBEZPIECZEŃ OBOWIĄZKOWYCH I PRZYMUSOWYCH	
Podzbiór 1 – Ubezpieczenia wynikające z ustaw	11
Grupa 1 – ubezpieczenia OC	11
Podgrupa „A” – zawody prawnicze i zawody pokrewne	11
Podgrupa „B” – pośrednicy ubezpieczeniowi	14
Podgrupa „C” – księgowi i biegli rewidenci	15
Podgrupa „D” – gospodarka nieruchomościami	16
Podgrupa „E” – usługi detektywistyczne i ochroniarskie	17
Podgrupa „F” – działalność lecznicza, badania i wyroby medyczne, farmaceutyka	18
Podgrupa „G” – transport morski	21
Podgrupa „H” – transport lotniczy	23
Podgrupa „I” – transport lądowy	24
Podgrupa „J” – działalność niebezpieczna i szczególnie niebezpieczna	25
Podgrupa „K” – pozostała działalność	26
Grupa 2 – ubezpieczenia mienia i pozostałe ubezpieczenia majątkowe	31
Grupa 3 – ubezpieczenia osobowe	34
Podgrupa „A” – służby mundurowe i ratownicze	34
Podgrupa „B” – usługi	37
Podgrupa „C” – cudzoziemcy i repatrianci	39
Podgrupa „D” – sport i wolontariat	41
Podgrupa „E” – inne	42
Podzbiór 2 – Ubezpieczenia wynikające z ratyfikowanych umów międzynarodowych	43
Podzbiór 3 – Ubezpieczenia wynikające z rozporządzeń i dyrektyw UE	48
Podzbiór 4 – Ubezpieczenia wynikające z rozporządzeń wykonawczych do ustaw	58
Podzbiór 5 – Ubezpieczenia wynikające z nieratyfikowanych umów międzynarodowych	66
Lista przykładowych ubezpieczeń „obowiązkowych” i/lub „przymusowych”, uchylonych w ostatnim czasie ..	73
IV. Konkluzje	77

I. Wstęp

Polska – po Francji, gdzie funkcjonuje ponad 200 rodzajów ubezpieczeń obowiązkowych¹ – należy do krajów, które wprowadziły największą liczbę takich ubezpieczeń. Pomijając ubezpieczenia społeczne oraz powszechne, publiczne ubezpieczenia zdrowotne, można (na dzień ukończenia pracy nad niniejszym opracowaniem) doliczyć się około 160 przykładów „obowiązkowości” czy też „przymusu” ubezpieczenia, co w literaturze jest przedmiotem krytyki (zob. J. Łopuski, E. Kowalewski czy A. Wąsiewicz)² i bywa nazywane „inflacją obowiązkowości” (W.W. Mogiński)³ czy wręcz „schizofrenią legislacyjną” (E. Kowalewski)⁴.

Owa inflacja obowiązkowości ubezpieczeń jest niezwykle groźna ze społecznego punktu widzenia, a w szczególności w kontekście tego, co W. Warkało nazywał „świadomością ubezpieczeniową”⁵, która w Polsce – zdaniem tego autora – od lat plasuje się na żenująco niskim poziomie. Egzemplifikując ten stan świadomości ubezpieczeniowej, można bez cienia wątpliwości i przesady stwierdzić, że nikt nie był w stanie zliczyć czy choćby w przybliżeniu ustalić listy takich ubezpieczeń!

W nauce prawa ubezpieczeniowego podejmowano próby ustalenia liczby ubezpieczeń obowiązkowych. Niektórzy autorzy – znacznie zawężając pojęcie ubezpieczeń obowiązkowych⁶ – wymieniają ich 30, wspominając co prawda o tzw. ubezpieczeniach przymusowych (obejmujących m.in. ubezpieczenia NNW), jednak nie zaliczając ich do skonstruowanego przez siebie wykazu. B. Wojno⁷, posługując się szerszym – i jak się wydaje poprawniejszym – rozumieniem ubezpieczenia obowiązkowego, określił liczbę ubezpieczeń obowiązkowych i „przymusowych” jako 79. Już sama rozbieżność w ustaleniach poczynionych przez wskazanych autorów jest dowodem na chaos i bałagan legislacyjny istniejący w materii ubezpieczeń obowiązkowych.

1. Pisze o tym np. E. Kowalewski, *Dylematy prawne ubezpieczeń obowiązkowych a kodeks ubezpieczeń*, Studia Iuridica Toruniensia, tom 7, 2010, s. 12.
2. Zamiast wielu zob. E. Kowalewski, *ibidem* s. 12; zdecydowanym przeciwnikiem mnożenia katalogu ubezpieczeń obowiązkowych w niemieckiej nauce prawa ubezpieczeniowego jest J. Basedow, *Insurance Contract Law as Part of an Optional European Contract*, Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly No. 11/2003, s. 505–506.
3. W.W. Mogiński, *Zagadnienia legislacyjne ubezpieczeń obowiązkowych w kodeksie ubezpieczeń* [w:] E. Kowalewski (red.), *O potrzebie polskiego kodeksu ubezpieczeń*, wyd. TNOiK, Toruń 2009, s. 184 i nast.
4. Zob. E. Kowalewski, *Dylematy prawne ubezpieczeń...* oraz J. Łopuski, *Reforma cywilnego prawa ubezpieczeniowego...* [w:] A. Nowak, D. Fuchs, S. Nowak, *Umowa ubezpieczenia. Dyskusja nad formą prawną i treścią unormowania*, Warszawa 2007, s. 61–63.
5. Zob. także w: *Prawo ubezpieczeniowe*, Warszawa 1983, s. 13.
6. Zob. m.in. M. Orlicki, *Ubezpieczenia obowiązkowe*, Warszawa 2011, s. 164 oraz 187–193 – zdaniem powołanego autora ubezpieczeniami obowiązkowymi są ubezpieczenia budynków rolniczych oraz OC (wraz z towarzyszącymi im ubezpieczeniami ochrony prawnej), co do których stanowiący obowiązek ubezpieczenia wynika z ustawy lub ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej, zaś minimalna suma gwarancyjna, szczegółowy zakres ubezpieczenia i termin powstania obowiązku zostały określone normatywnie.
7. Zob. także w: *Koncepcja ubezpieczenia obowiązkowego w prawie polskim*, Wiadomości Ubezpieczeniowe nr 9–10/2005, s. 34–45.

II. Algorytm „liczenia” ubezpieczeń obowiązkowych – art. 3 ust. 1 i art. 4 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych jako metodologiczny punkt wyjścia

Punktem wyjścia są oczywiście przepisy Ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych⁸. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ubezpieczeniem obowiązkowym jest ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej podmiotu lub ubezpieczenie mienia, jeżeli ustawa lub ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską umowa międzynarodowa nakłada obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia. Z kolei art. 4 stanowi, że ubezpieczeniami obowiązkowymi są: 1) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów; 2) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego; 3) ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych; 4) ubezpieczenia wynikające z przepisów odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, nakładających na określone podmioty obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia.

Dyspozycja art. 3 ust. 1 eliminuje z kręgu ubezpieczeń obowiązkowych wszystkie ubezpieczenia NIEMAJĄTKOWE (w szczególności ubezpieczenia NNW), choćby prawo przewidywało obowiązek zawierania takich ubezpieczeń (np. ubezpieczenie NNW sportowców). Stąd w nauce prawa ubezpieczeniowego przyjmuje się, że ubezpieczenia takie są ubezpieczeniami „przymusowymi” – stanowią one kategorię odrębną od ubezpieczeń obowiązkowych *sensu stricto*, co z kolei wyłącza możliwość stosowania względem takich ubezpieczeń przepisów „części ogólnej” ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (np. art. 5 ust. 2). Co więcej, już na pierwszy rzut oka rysuje się pewna sprzeczność pomiędzy art. 3 ust. 1 oraz art. 4 punkt 4 ustawy. Chodzi tu dokładnie o przedmiotowy zakres ubezpieczeń obowiązkowych – art. 4 punkt 4 nie zawiera bowiem ograniczenia do ubezpieczeń mienia i OC. Wreszcie należy zauważyć, że ustawodawca – mimo że od wejścia w życie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych minęło już ponad 9 lat – nadal posługuje się przymusem ubezpieczenia odnośnie do ubezpieczeń osobowych i to w aktach prawnych rangi niższej niż ustawa⁹. Przykładem może być rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie zwierząt wykorzystywanych w akcjach ratowniczych (DzU z 2012 r., poz. 1444), którym z dniem 15 marca 2013 r. wprowadzono w życie ubezpieczenie przewodnika psa ratowniczego od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Konsekwencje dogmatyczne uznania danego ubezpieczenia za obowiązkowe (zaliczenia go do obowiązkowych) są nie do przecenienia. Chodzi tu przede wszystkim o:

- 1) stosowanie art. 5 ust. 2 (obowiązek przyjmowania ofert);
- 2) stosowanie art. 22 (subsidiarne stosowanie przepisów k.c.);
- 3) stosowanie pozostałych przepisów „części ogólnej” ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.

---

8. Tekst jedn. DzU z 2013 r., poz. 392.

9. Co może być uznane za niekonstytucyjne, zob. słusznie B. Wojno, *Koncepcja ubezpieczenia...*, s. 44.

III. Wyjaśnienia dodatkowe

Przymus ubezpieczeniowy autorzy niniejszego opracowania rozumieją jako obowiązek prawny albo wymuszoną (w sposób mniej lub bardziej pośredni)¹⁰ powinność posiadania ochrony ubezpieczeniowej¹¹.

Analizie poddano: ustawy, ratyfikowane i nieratyfikowane umowy międzynarodowe, rozporządzenia wykonawcze do ustaw, a także rozporządzenia oraz dyrektywy UE. **W sumie analizie poddano ponad: 480 ustaw, 850 rozporządzeń wykonawczych do ustaw, 340 umów międzynarodowych, 240 rozporządzeń oraz 100 dyrektyw UE.** Analiza ww. aktów prawnych trwała od końca grudnia 2012 do połowy marca 2013 r. i była analizą dogmatyczno-formalną. **Niniejsze opracowanie uwzględnia stan prawny na koniec marca 2013 r.**

Niniejsze opracowanie ustala a k t u a l n y wykaz ubezpieczeń obowiązkowych, a także przymusowych. Niemniej autorzy zdają sobie sprawę, że ze względu na realia polskiej legislacji ubezpieczeniowej, a także niezmiernie szeroki materiał normatywny, ustalona liczba ubezpieczeń będzie się zmieniać (czego najlepszym dowodem jest lista przykładowych ubezpieczeń, których „obowiązek posiadania” uchylony został w ostatnich latach przez ustawodawcę). Z tego powodu lektura prezentowanego wykazu ubezpieczeń obowiązkowych (przymusowych) powinna uwzględniać dynamikę regulacji prawnych w przedmiotowej materii. **Autorzy zachęcają środowiska związane z branżą ubezpieczeniową do ewentualnego identyfikowania innych jeszcze form i przypadków „obowiązkowości” ubezpieczenia, których z pewnością można się dopatrzeć (np. przypadków tzw. kontraktowego przymusu ubezpieczenia, kiedy chociażby warunkiem przetargu lub złożenia oferty jest zastrzeżenie przez zamawiającego posiadania ubezpieczenia).**

Oddzielnym problemem jest kwalifikacja danego ubezpieczenia do kategorii ubezpieczeń obowiązkowych *sensu stricto* lub ubezpieczeń przymusowych (jako kategorii zakresowo szerszej), czy ewentualnie odmówienie mu cech „obowiązkowości”. Właściwie konieczne byłoby przeprowadzenie dogłębnych badań, odrębnie dla każdego ubezpieczenia, co jest obecnie prawie niewykonalne ze względu na obszerny materiał normatywny. Mimo to podjęta została próba oceny zawartości

10. Np. podmiot ubiegający się o zezwolenie na prowadzenie kasyna może złożyć zabezpieczenie w formie hipoteki, co jednak jest uzależnione od ubezpieczenia nieruchomości stanowiących przedmiot hipoteki (zob. art. 63 ustawy o grach hazardowych). Podobnym przykładem jest przedsiębiorca turystyczny, który zgodnie z art. 5 ustawy o usługach turystycznych powinien posiadać zabezpieczenie pokrycia kosztów powrotu klientów z zagranicznej imprezy turystycznej, jak również zwrotu wniesionych przez nich wpłat (gdym impreza turystyczna nie zostanie zrealizowana). Może on wybrać jedną z trzech form zabezpieczenia, przewidzianą w tym przepisie; tylko jedną z nich jest ubezpieczenie na rzecz klientów. Tę formę pośredniego przymusu ubezpieczenia E. Kowalewski proponuje nazwać „ubezpieczeniem obowiązkowym wariantywnym” – zob. E. Kowalewski, *Ubezpieczenia turystyczne*, [w:] M. Nesterowicz (red.), *Odpowiedzialność biur podróży a ochrona klientów w prawie polskim i Unii Europejskiej*, Toruń 2013, s. 161 i nast.; dlatego autorzy niniejszego opracowania objęli przypadki zarówno przymusu stanowczego, jak i warunkowego (fakultatywnego), tj. takiego, że umowa ubezpieczenia (często nazywana wprost „ubezpieczeniem obowiązkowym” – zob. np. powołaną poniżej ustawę z 2011 r. o usługach płatniczych i rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy) stanowi wariantywną formę np. zabezpieczenia roszczeń (stąd w dalszej części opracowania ubezpieczenia takie określane są jako „ubezpieczenia wariantywne”).

11. Zob. W.W. Mogiłski, *Ubezpieczenia obowiązkowe w polskim systemie prawnym*, PA 1997, nr 1, s.15, tenże, *Zagadnienia legislacyjne ubezpieczeń obowiązkowych...*, op. cit. s. 177.

przygotowanego zbioru z punktu widzenia reżimu prawnego ubezpieczeń obowiązkowych. Szerzej o tym zob. w końcowej części niniejszego opracowania.

Zbiór ubezpieczeń obowiązkowych i przymusowych zestawiono w następujących podzbiórach:

• **PODZBIÓR 1 – UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z USTAW**

GRUPA 1 – ubezpieczenia OC:

- PODGRUPA „A” – zawody prawnicze i zawody pokrewne
- PODGRUPA „B” – pośrednicy ubezpieczeniowi
- PODGRUPA „C” – księgowi i biegli rewidenci
- PODGRUPA „D” – gospodarka nieruchomościami
- PODGRUPA „E” – usługi detektywistyczne i ochroniarskie
- PODGRUPA „F” – działalność lecznicza, badania i wyroby medyczne, farmaceutyka
- PODGRUPA „G” – transport morski
- PODGRUPA „H” – transport lotniczy
- PODGRUPA „I” – transport lądowy
- PODGRUPA „J” – działalność niebezpieczna i szczególnie niebezpieczna
- PODGRUPA „K” – pozostała działalność

GRUPA 2 – ubezpieczenia mienia i pozostałe ubezpieczenia majątkowe

GRUPA 3 – ubezpieczenia osobowe

- PODGRUPA „A” – służby mundurowe i ratownicze
- PODGRUPA „B” – usługi
- PODGRUPA „C” – cudzoziemcy i repatrianci
- PODGRUPA „D” – sport i wolontariat
- PODGRUPA „E” – inne

• **PODZBIÓR 2 – UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z RATYFIKOWANYCH UMÓW MIĘDZYNARODOWYCH**

• **PODZBIÓR 3 – UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z ROZPORZĄDZEŃ I DYREKTYW UE**

• **PODZBIÓR 4 – UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z ROZPORZĄDZEŃ WYKONAWCZYCH DO USTAW**

• **PODZBIÓR 5 – UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z NIERATYFIKOWANYCH UMÓW MIĘDZYNARODOWYCH**

**ZBIÓR
UBEZPIECZEŃ OBOWIĄZKOWYCH
I PRZYMUSOWYCH**

PODZBIÓR 1 – UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z USTAW

GRUPA 1 – ubezpieczenia OC

PODGRUPA „A” – zawody prawnicze i zawody pokrewne

I.

USTAWA z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (DzU z 1991 r., nr 22, poz. 91 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej notariuszy (DzU z 2003 r., nr 218, poz. 2148)

1. Ubezpieczenie OC notariuszy – (art. 19a ustawy) Notariusz podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności notarialnych.

II.

USTAWA z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (DzU z 1996 r., nr 102, poz. 475 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 4 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotów wykonujących doradztwo podatkowe (DzU z 2003 r., nr 211, poz. 2065)

2. Ubezpieczenie OC doradcy podatkowego oraz osób, z pomocą których doradca czynności wykonuje lub którym powierza ich wykonanie – (art. 44–46) Doradca podatkowy podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 2 ust. 1.

III.

USTAWA z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (DzU z 2003 r., nr 60, poz. 535 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 8 października 2007 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby powołanej do wykonywania czynności syndyka, nadzorcy sądowego albo zarządcy (DzU z 2007 r., nr 185, poz. 1313)

3. Ubezpieczenie OC osoby powołanej do wykonywania czynności syndyka, nadzorcy sądowego albo zarządcy – (art. 156 ustawy) Osoba powołana do wykonywania czynności syndyka, nadzorcy sądowego albo zarządcy podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności osobiście lub przez pełnomocnika.

IV.

USTAWA z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (DzU z 1997 r., nr 133, poz. 882 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej komorników sądowych (DzU z 2003 r., nr 232, poz. 2326)

4. **Ubezpieczenie OC komornika oraz pracowników komornika** – (art. 24–24a ustawy) Komornik jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą zostać wyrządzone w związku z wykonywaniem czynności określonych w art. 2, a w przypadku gdy zatrudnia pracowników, również do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą zostać wyrządzone ich działaniem w związku z wykonywaniem tych czynności.

V.

USTAWA z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (DzU z 1982 r., nr 16, poz. 124 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej adwokatów (DzU z 2003 r., nr 217, poz. 2134)

5. **Ubezpieczenie OC adwokata** – (art. 8a ustawy) Adwokat podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 4 ust. 1.

VI.

USTAWA z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (DzU z 1982 r., nr 19, poz. 145 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych (DzU z 2003 r., nr 217, poz. 2135)

6. **Ubezpieczenie OC radcy prawnego** – (art. 227 ustawy) Radca prawny podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 6 ust. 1.

VII.

USTAWA z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (DzU z 2001 r., nr 49, poz. 509 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rzeczników patentowych oraz osób świadczących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej usługi transgraniczne (DzU z 2011 r., nr 165, poz. 986)

7. **Ubezpieczenie OC rzeczników patentowych oraz osób świadczących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej usługi transgraniczne** – (art. 16 ustawy) Rzecznik patentowy wykonujący zawód w kancelarii patentowej lub na podstawie umowy cywilnoprawnej, a także osoba świadcząca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej usługi transgraniczne, podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy świadczeniu pomocy w sprawach własności przemysłowej.

VIII.

USTAWA z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (DzU z 2002 r., nr 126, poz. 1069 z późn. zm.)

8. **Ubezpieczenie OC prawników zagranicznych świadczących pomoc prawną w RP** – (art. 11 ustawy) Prawnik zagraniczny podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy świadczeniu pomocy prawnej, na zasadach obowiązujących adwokatów lub na zasadach obowiązujących radców prawnych, w zależności od tego, na którą listę jest wpisany. Od ww. obowiązku zwolnione są osoby, które wykażą, że objęte są ubezpieczeniem lub gwarancją zgodnie z przepisami swojego państwa macierzystego, a warunki i zakres tego ubezpieczenia lub gwarancji są równoważne warunkom i zakresowi ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1. W przypadku gdy równoważność jest tylko częściowa, prawnik zagraniczny jest obowiązany zawrzeć umowę uzupełniającego ubezpieczenia lub uzupełniającej gwarancji.

UWAGA – odesłanie do parametrów ubezpieczenia OC adwokatów/radców prawnych!

PODGRUPA „B” – pośrednicy ubezpieczeniowi

I.

USTAWA z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (DzU z 2003 r., nr 124, poz. 1154 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 23 czerwca 2005 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania czynności agencyjnych (DzU z 2005 r., nr 122, poz. 1027)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 24 czerwca 2005 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania działalności brokerskiej (DzU z 2005 r., nr 122, poz. 1028)

9. **Ubezpieczenie OC agenta ubezpieczeniowego wykonującego czynności agencyjne na rzecz więcej niż jednego zakładu ubezpieczeń – (art. 11 ustawy)** W zakresie odpowiedzialności za szkody powstałe z tytułu wykonywania czynności agencyjnych agent ubezpieczeniowy wykonujący czynności agencyjne na rzecz więcej niż jednego zakładu ubezpieczeń w zakresie tego samego działu ubezpieczeń, zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej.
10. **Ubezpieczenie OC z tytułu wykonywania działalności brokerskiej – (art. 22 ustawy)** Broker ubezpieczeniowy z tytułu wykonywania działalności brokerskiej podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej obejmującemu szkody wyrządzone osobie poszukującej ochrony ubezpieczeniowej, ubezpieczającemu, ubezpieczonemu lub osobie uprawnionej z umowy ubezpieczenia, w tym także szkody wyrządzone przez osoby fizyczne, przez które broker ubezpieczeniowy wykonuje czynności brokerskie, oraz podmioty, o których mowa w art. 25.

PODGRUPA „C” – księgowi i biegli rewidenci

I.

USTAWA z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (DzU z 1994 r., nr 121, poz. 591 z późn. zm.)
oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców wykonujących działalność z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych (DzU z 2008 r., nr 234, poz. 1576)

11. Ubezpieczenie OC przedsiębiorców wykonujących działalność z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych – (art. 76h ustawy) Przedsiębiorcy, o których mowa w art. 76a ust. 3, są obowiązani do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością, o której mowa w art. 76a ust. 1 i 2.

II.

USTAWA z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (DzU z 2009 r., nr 77, poz. 649 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 3 grudnia 2009 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych (DzU z 2009 r., nr 205, poz. 1583)

12. Ubezpieczenie OC podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych – (art. 50 ustawy) Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych jest obowiązany do posiadania ważnej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania czynności rewizji finansowej w okresie od dnia wpisania do dnia skreślenia z listy.

PODGRUPA „D” – gospodarka nieruchomościami

I.

USTAWA z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (DzU z 1997 r., nr 115, poz. 741 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 12 października 2010 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rzeczoznawcy majątkowego (DzU z 2010 r., nr 205, poz. 1357)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 12 października 2010 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pośrednika w obrocie nieruchomościami (DzU z 2010 r., nr 205, poz. 1358)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 12 października 2010 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zarządcy nieruchomości (DzU z 2010 r., nr 205, poz. 1359)

13. **Ubezpieczenie OC rzeczoznawcy majątkowego** – (art. 175 ustawy) Rzeczoznawca majątkowy podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem czynności, o których mowa w art. 174 ust. 3 i 3a.
14. **Ubezpieczenie OC pośrednika w obrocie nieruchomościami** – (art. 181 ustawy) Pośrednik w obrocie nieruchomościami podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem czynności, o których mowa w art. 180 ust. 1 i 1a. Jeżeli pośrednik w obrocie nieruchomościami wykonuje czynności przy pomocy innych osób, działających pod jego nadzorem, podlega on również ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone działaniem tych osób.
15. **Ubezpieczenie OC zarządcy nieruchomości** – (art. 186 ustawy) Zarządca nieruchomości podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem czynności, o których mowa w art. 185 ust. 1 i 1a. Jeżeli zarządca nieruchomości wykonuje czynności przy pomocy innych osób, działających pod jego nadzorem, podlega on również ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone działaniem tych osób.

PODGRUPA „E” – usługi detektywistyczne i ochroniarskie

I.

USTAWA z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych (DzU z 2001 r., nr 12, poz. 110 z późn. zm.)
oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 19 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy za szkody wyrządzone podczas wykonywania czynności detektywa (DzU z 2003 r., nr 229, poz. 2283)

16. Ubezpieczenie OC przedsiębiorcy za szkody wyrządzone podczas wykonywania czynności **detektywa** – (art. 24 ustawy) Przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie usług detektywistycznych jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone podczas wykonywania czynności detektywa.

II.

USTAWA z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (DzU z 1997 r., nr 114, poz. 740 z późn. zm.)
oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 4 października 2012 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy ubiegającego się o zawarcie umowy na prowadzenie działalności w zakresie ochrony lotnictwa cywilnego w portach lotniczych (DzU z 2012 r., poz. 1123)

17. Ubezpieczenie OC przedsiębiorcy ubiegającego się o zawarcie umowy na prowadzenie działalności w zakresie ochrony lotnictwa cywilnego w portach lotniczych – (art. 22a ustawy).

PODGRUPA „F” – działalność lecznicza, badania medyczne i wyroby medyczne oraz farmaceutyka

I.

USTAWA z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (DzU z 2011 r., nr 112, poz. 654 z późn. zm.)
oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotu wykonującego działalność leczniczą (DzU z 2011 r., nr 293, poz. 1729)

18. **Ubezpieczenie OC podmiotów leczniczych** – (art. 17 z zw. z art. 25 ustawy) obejmujące szkody będące następstwem udzielania świadczeń zdrowotnych albo niezgodnego z prawem zaniechania udzielania świadczeń zdrowotnych.
19. **Ubezpieczenie OC lekarza wykonującego działalność leczniczą jako indywidualną praktykę lekarską** – (art. 18 ustawy) obejmujące szkody będące następstwem udzielania świadczeń zdrowotnych albo niezgodnego z prawem zaniechania udzielania świadczeń zdrowotnych.
20. **Ubezpieczenie OC pielęgniarki wykonującej zawód w ramach działalności leczniczej jako indywidualną praktykę** – (art. 19 ustawy) obejmujące szkody będące następstwem udzielania świadczeń zdrowotnych albo niezgodnego z prawem zaniechania udzielania świadczeń zdrowotnych.

II.

USTAWA z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (DzU z 2011 r., nr 174, poz. 1039 z późn. zm.)

21. **Ubezpieczenie OC pielęgniarki lub położnej będącej obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, czasowo i okazjonalnie wykonywującej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zawód pielęgniarki lub położnej** – (art. 24 ustawy) – pielęgniarka lub położna musi złożyć w okręgowej izbie pielęgniarek i położnych oświadczenie o posiadaniu polisy ubezpieczeniowej od odpowiedzialności cywilnej dotyczącej wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej lub posiadaniu innego dokumentu potwierdzającego indywidualne lub zbiorowe środki zabezpieczenia w zakresie odpowiedzialności zawodowej.

UWAGA nr 1 – ubezpieczenie wariantywne + odesłanie do parametrów ubezpieczenia OC pielęgniarki lub położnej!

UWAGA nr 2 – podobne rozwiązanie zawarto w art. 9a Ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (od lekarza / lekarza dentystry tymczasowo i okazjonalnie wykonującego zawód na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach, o których mowa w art. 9 ust. 2–12,

okręgowa rada lekarska lub Naczelna Rada Lekarska mogą wymagać przekazania pacjentom informacji dotyczących polisy ubezpieczeniowej lub innych środków indywidualnego lub zbiorowego zabezpieczenia w odniesieniu do odpowiedzialności zawodowej).

III.

USTAWA z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (DzU z 2004 r., nr 210, poz. 2135 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej świadczeniodawcy niebędącego podmiotem wykonującym działalność leczniczą, udzielającego świadczeń opieki zdrowotnej (DzU z 2010 r., nr 293, poz. 1728)

22. Ubezpieczenie OC świadczeniodawcy niebędącego podmiotem wykonującym działalność leczniczą, udzielającego świadczeń opieki zdrowotnej – (art. 136b ustawy) Świadczeniodawca będący podmiotem wykonującym działalność leczniczą podlega obowiązkowi ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej. Świadczeniodawca będący podmiotem, o którym mowa w art. 5 pkt 41 lit. b) i d) [tj. osoba fizyczna inna niż podmiot wykonujący działalność leczniczą, która uzyskała fachowe uprawnienia do udzielania świadczeń zdrowotnych i udziela ich w ramach wykonywanej działalności gospodarczej, oraz podmiot realizujący czynności z zakresu zaopatrzenia w środki pomocnicze i wyroby medyczne będące przedmiotami ortopedycznymi], podlega obowiązkowi ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej wykonywanych na podstawie umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

IV.

USTAWA z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (DzU z 2010 r., nr 107, poz. 679 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 6 października 2010 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej jednostki, która uzyskała autoryzację, i jednostki notyfikowanej (DzU z 2010 r., nr 194, poz. 1289)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 6 października 2010 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sponsora i badacza klinicznego w związku z prowadzeniem badania klinicznego wyrobów (DzU z 2010 r., nr 194, poz. 1290)

23. Ubezpieczenie OC jednostki, która uzyskała autoryzację Ministra Zdrowia, oraz jednostki notyfikowanej – (art. 36 ustawy) Jednostka, która uzyskała autoryzację ministra właściwego do spraw zdrowia lub której zakres autoryzacji uległ zmianie, jest obowiązana zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością w zakresie autoryzacji i przekazać ją ministrowi właściwemu do spraw zdrowia w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji o autoryzacji. Jednostka noty-

fikowana jest obowiązana zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością w zakresie notyfikacji, do której w przypadku zmiany zakresu autoryzacji stosuje się odpowiednio przepis ust. 1.

24. Ubezpieczenia OC sponsora i badacza klinicznego – (art. 40 ustawy) Badanie kliniczne przeprowadza się z uwzględnieniem zasady, że dobro uczestnika badania jest nadrzędne w stosunku do interesu nauki lub społeczeństwa, jeżeli w szczególności sponsor i badacz kliniczny zawarli umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzeniem badania klinicznego.

V.

USTAWA z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (DzU z 2001 r., nr 126, poz. 1381 z późn. zm.)
oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej badacza i sponsora (DzU z 2004 r., nr 101, poz. 1034)

25. Ubezpieczenie OC badacza i sponsora za szkody wyrządzone w związku z prowadzeniem badania klinicznego – (art. 37b ustawy).

PODGRUPA „G” – transport morski

I.

USTAWA z dnia 18 września 2001 r. Kodeks morski (DzU z 2001 r., nr 138, poz. 1545, z późn. zm.)

26. **Ubezpieczenie OC przewoźnika w razie przewozu pasażera statkiem o polskiej przynależności** – (art. 182 kodeksu) Przewoźnik, który podejmuje się przewozu pasażera statkiem o polskiej przynależności, obowiązany jest posiadać ubezpieczenie od odpowiedzialności za szkody na osobie lub w mieniu pasażera do wysokości sum określonych przy zastosowaniu granic odpowiedzialności przewoźnika przewidzianych w art. 7 i art. 8 Konwencji ateńskiej.

27. **Ubezpieczenie OC przewoźnika morskiego (przewóz międzynarodowy w rozumieniu rozporządzenia nr 392/2009)** – (art. 182a kodeksu) Przewoźnik, który faktycznie wykonuje, statkiem uprawnionym do przewozu ponad 12 pasażerów, całość lub część przewozu, o którym mowa w art. 2 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 392/2009, obowiązany jest posiadać ubezpieczenie lub inne zabezpieczenie finansowe odpowiedzialności za szkody na osobie lub w mieniu pasażera, w wysokości nie niższej niż określona w art. 4a ust. 1 załącznika I do tego rozporządzenia (ubezpieczenie odpowiedzialności za szkody na osobie lub w mieniu pasażera).

Art. 2 ww. rozporządzenia nr 392/2009 – każdy przewóz międzynarodowy w rozumieniu art. 1 pkt 9 konwencji ateńskiej lub dopuszczenie do przewozu morskimi drogami wodnymi w obrębie jednego państwa członkowskiego na pokładzie statków należących do klas A i B, zgodnie z art. 4 dyrektywy 98/18/WE, w przypadku gdy: a) statek pływa pod banderą państwa członkowskiego lub został w nim zarejestrowany; b) umowa przewozu została zawarta w państwie członkowskim; lub c) miejsce wyjazdu lub przeznaczenia według umowy przewozu znajduje się w państwie członkowskim, przy czym państwa członkowskie mogą stosować niniejsze rozporządzenie do wszystkich morskich rejsów krajowych.

UWAGA – wariantywne ubezpieczenie OC – przewoźnik może ustanowić inne zabezpieczenie!

28. **Ubezpieczenie odpowiedzialności za roszczenia morskie** – (art. 102a kodeksu) Armator statku o polskiej przynależności, o pojemności brutto 300 i powyżej, obowiązany jest posiadać ubezpieczenie lub inne zabezpieczenie finansowe odpowiedzialności za roszczenia morskie, obejmujące roszczenia podlegające ograniczeniu na podstawie Konwencji o ograniczeniu odpowiedzialności (ubezpieczenie odpowiedzialności za roszczenia morskie).

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne – armator może ustanowić inne zabezpieczenie!

29. **Ubezpieczenie OC właściciela statku za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami bunkrowymi** – (art. 271a kodeksu) Do odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną zanieczyszczeniem olejem bunkrowym znajdującym się na pokładzie statku lub pochodzącym ze statku stosuje się postanowienia Międzynarodowej konwencji o odpowiedzialności cywilnej za szko-

dy spowodowane zanieczyszczeniem olejami bunkrowymi, przyjętej przez Międzynarodową Organizację Morską w Londynie w dniu 23 marca 2001 r. [DzU z 2008 r., nr 148, poz. 939].

UWAGA – *ubezpieczenie wariantywne! Właściciel statku może uzyskać inne zabezpieczenie finansowe!*

30. Ubezpieczenie OC właściciela statku za szkodę wyrządzoną przez wyciek lub usunięcie oleju ze statku przewożącego olej luzem jako ładunek – (art. 272 kodeksu) Do odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez wyciek lub usunięcie oleju ze statku przewożącego olej luzem jako ładunek stosuje się postanowienia Międzynarodowej konwencji o odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami, sporządzonej w Brukseli dnia 29 listopada 1969 r. [DzU z 1976 r., nr 32, poz. 184], zmienionej Protokołem, sporządzonym w Londynie dnia 27 listopada 1992 r. [DzU z 2001 r., nr 136, poz. 1526].

UWAGA – *ubezpieczenie wariantywne! Właściciel statku może uzyskać inne zabezpieczenie finansowe!*

PODGRUPA „H” – transport lotniczy

I.

USTAWA z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (DzU z 2002 r., nr 130, poz. 1112 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie wymagań dotyczących ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej użytkowników statków powietrznych, przewoźników i innych przedsiębiorców prowadzących działalność lotniczą (DzU z 2004 r., nr 110, poz. 1168)

31. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej przewoźników lotniczych i użytkowników statków powietrznych za szkody powstałe w związku z prowadzoną przez nich działalnością lotniczą – (art. 209 ust. 1–2 ustawy) Przewoźnicy lotniczy i użytkownicy statków powietrznych są obowiązani do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z prowadzoną przez nich działalnością lotniczą zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 785/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wymogów w zakresie ubezpieczenia w odniesieniu do przewoźników lotniczych i operatorów statków powietrznych (Dz. Urz. UE L 138 z 30.04.2004 r., str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 8, str. 160), z zastrzeżeniem przepisów wydanych na podstawie art. 33 ust. 2. W przypadku niehandlowej eksploatacji statków powietrznych o maksymalnej masie startowej (MTOM) nieprzekraczającej 2700 kg minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w odniesieniu do każdego pojedynczego pasażera w ramach jednego lotu z tytułu jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem, z zastrzeżeniem przepisów wydanych na podstawie art. 33 ust. 2, wynosi równowartość 100 000 SDR.
32. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej przewoźników lotniczych za szkody spowodowane opóźnieniem w przewozie pasażerów, bagażu lub towarów – (art. 209 ust. 3 ustawy).
33. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej przewoźników lotniczych za szkody powstałe w przewozie lotniczym poczty – (art. 209 ust. 4 ustawy) Przewoźnicy lotniczy są obowiązani do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w przewozie lotniczym poczty, zgodnie z przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty.
34. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców wykonujących obsługę naziemną za szkody powstałe w związku z prowadzoną przez siebie działalnością lotniczą – (art. 209 ust. 5 ustawy).
35. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej za szkody powstałe w związku z prowadzoną przez siebie działalnością lotniczą – (art. 209 ust. 5 ustawy).

PODGRUPA „I” – transport lądowy

I.

USTAWA z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jedn. DzU z 2013 r., poz. 392)

36. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów – (art. 23 ustawy) Posiadacz pojazdu mechanicznego jest obowiązany zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem posiadanego przez niego pojazdu.

II.

USTAWA z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (DzU z 2003 r., nr 86, poz. 789 z późn. zm.)

37. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy ubiegającego się o przyznanie licencji na prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na wykonywaniu przewozów kolejowych osób lub rzeczy albo na świadczeniu usług trakcyjnych – (art. 47 ustawy) Wymagania dotyczące odpowiedzialności cywilnej uznaje się za spełnione, gdy ubiegający się o udzielenie licencji przedsiębiorca posiada zabezpieczenie roszczeń majątkowych związanych z prowadzoną działalnością lub zobowiąże się do dokonania ubezpieczenia działalności objętej licencją. Ubezpieczenie, o którym mowa w ust. 7, uwzględnia wymagania określone przepisami art. 12 rozporządzenia nr 1371/2007/WE.

UWAGA – parametry ubezpieczenia wskazane poprzez odesłanie do aktów prawa wspólnotowego!

PODGRUPA „J” – działalność niebezpieczna i szczególnie niebezpieczna

I.

USTAWA z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe (DzU z 2000 r., nr 3, poz. 18 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie minimalnej sumy gwarancyjnej obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby eksploatującej urządzenie jądrowe (DzU z 2011 r., nr 206, poz. 1217)

38. Ubezpieczenie OC osoby eksploatującej urządzenie jądrowe / transportującej materiał jądrowy – (art. 103 ustawy) Osoba eksploatująca jest obowiązana do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za wyrządzoną szkodę jądrową. W przypadku transportu materiału jądrowego z urządzenia jądrowego osoba eksploatująca, niezależnie od obowiązku, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązana do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową wyrządzoną w czasie transportu.

II.

USTAWA z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (DzU z 2009 r., nr 62, poz. 504 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych (DzU z 2010 r., nr 54, poz. 323)

39. Ubezpieczenie OC organizatora imprezy masowej – (art. 53) Organizator imprezy masowej, na którą wstęp jest odpłatny, jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone osobom w niej uczestniczącym.

PODGRUPA „K” – pozostała działalność

I.

USTAWA z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (DzU z 2005 r., nr 183, poz. 1538 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 23 października 2009 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej domu maklerskiego (DzU z 2009 r., nr 187, poz. 1449)

40. Ubezpieczenie OC domu maklerskiego – (art. 98 ustawy) W przypadku gdy dom maklerski nie prowadzi działalności, o której mowa w art. 69 ust. 2 pkt 2–4, 6–8 lub ust. 4 pkt 1 oraz nie spełnia wymogu posiadania kapitału założycielskiego w wysokości ustalonej zgodnie z ust. 2 lub 4, jest on obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z prowadzeniem działalności maklerskiej. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w ust. 9, obejmuje szkody wyrządzone przez dom maklerski w związku z działalnością wykonywaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych państw członkowskich. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 9, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę wykonywaną działalność domów maklerskich oraz zakres prowadzonej działalności.

II.

USTAWA z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (DzU z 2001 r., nr 130, poz. 1450 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej kwalifikowanego podmiotu świadczącego usługi certyfikacyjne (DzU z 2003 r., nr 229, poz. 2282)

41. Ubezpieczenie OC kwalifikowanego podmiotu świadczącego usługi certyfikacyjne za szkody wyrządzone odbiorcom usług certyfikacyjnych – (art. 10 ustawy).

III.

USTAWA z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (DzU z 2011 r., nr 45, poz. 235 z późn. zm.)

42. Ubezpieczenie OC dziennego opiekuna dziecka – (art. 41) Dzienny opiekun podlega obowiązkowi ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy sprawowaniu opieki. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest zobowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia dziennego opiekuna od odpowiedzialności cywilnej oraz opłacania i finansowania składki na to

ubezpieczenie. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta zawiera umowę, o której mowa w ust. 2, na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych.

IV.

USTAWA z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (DzU z 1994 r., nr 89, poz. 414 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby sporządzającej świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową (DzU z 2009 r., nr 224, poz. 1802)

43. Ubezpieczenie OC osoby sporządzającej świadectwo charakterystyki energetycznej budynku, lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową – (art. 52 ustawy).

V.

USTAWA z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (DzU z 2011 r., nr 199, poz. 1175 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia biur usług płatniczych wymaganego w związku z wykonywaniem transakcji płatniczych wynikających z umowy o świadczenie usług płatniczych (DzU z 2012 r., poz. 434)

44. Ubezpieczenie OC biur usług płatniczych wymagane w związku z wykonywaniem transakcji płatniczych wynikających z umowy o świadczenie usług płatniczych – (art. 125 ustawy) Biuro usług płatniczych jest zobowiązane do ochrony środków pieniężnych otrzymanych od użytkowników, w tym za pośrednictwem agenta lub innego dostawcy, w celu wykonania transakcji płatniczych. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, biuro usług płatniczych wykonuje przez zawarcie odpowiednio z bankiem krajowym, instytucją kredytową, oddziałem banku zagranicznego albo zakładem ubezpieczeń, które nie należą do tej samej grupy co dane biuro usług płatniczych, umowy gwarancji bankowej albo ubezpieczeniowej albo umowy ubezpieczenia.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne, choć nazwane przez ustawodawcę obowiązkowym.

VI.

USTAWA z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (DzU z 2001 r., nr 5, poz. 42 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej architektów oraz inżynierów budownictwa (DzU z 2003 r., nr 220, poz. 2174)

45. **Ubezpieczenie OC architektów oraz inżynierów budownictwa** – (art. 6 ustawy) Członek izby samorządu zawodowego podlega obowiązkowi ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą wynikać w związku z wykonywaniem samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie.

VI.

USTAWA z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (DzU z 2002 r., nr 166, poz. 1360 z późn. zm.)

46. **Ubezpieczenie OC jednostki certyfikującej** – (art. 19 ustawy) Autoryzacja jest udzielana na wniosek jednostki certyfikującej, jednostki kontrolującej albo laboratorium, spełniających kryteria określone w ust. 2, pod warunkiem ubezpieczenia się od odpowiedzialności cywilnej w wysokości odpowiedniej do ryzyka związanego z prowadzoną działalnością.

***UWAGA** – ubezpieczenie jako warunek uzyskania autoryzacji!*

VII.

USTAWA z dnia 29 lipca 2005 r. o zużycym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (DzU z 2005 r., nr 180, poz. 1495 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 9 marca 2006 r. w sprawie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wprowadzającego sprzęt za niewykonanie obowiązku zbierania, przetwarzania, odzysku, w tym recyklingu, i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (DzU z 2006 r., nr 46, poz. 332)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 30 maja 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad współpracy pomiędzy instytucjami finansowymi a Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wzorów formularzy zabezpieczenia finansowego (DzU z 2006 r., nr 95, poz. 662)

47. **Ubezpieczenie OC podmiotu wprowadzającego sprzęt za niewykonanie obowiązku zbierania, przetwarzania, odzysku, w tym recyklingu, i unieszkodliwiania zużytego sprzętu** – (art. 19 ustawy).

***UWAGA** – wariantywne ubezpieczenie OC – podmiot wprowadzający sprzęt może ustanowić inne zabezpieczenie finansowe!*

VIII.

USTAWA z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (DzU z 1995 r., nr 147, poz. 713 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 19 lutego 2005 r. w sprawie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy wykonującego działalność gospodarczą w zakresie łowiectwa (DzU z 2005 r., nr 32, poz. 283)

48. Ubezpieczenie OC przedsiębiorcy wykonującego działalność gospodarczą w zakresie łowiectwa – (art. 18 ustawy) Przedsiębiorca podejmujący i wykonujący działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług turystycznych obejmujących polowania wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz polowania za granicą jest obowiązany ustanowić obowiązkowe zabezpieczenie majątkowe roszczeń osób trzecich z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez przedsiębiorcę poprzez m.in. zawarcie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem działalności.

UWAGA – wariantywne ubezpieczenie OC – przedsiębiorca może ustanowić inne zabezpieczenie!

49. Ubezpieczenie OC członków Polskiego Związku Łowieckiego w zakresie czynności związanych z gospodarką łowiecką i polowaniami – (art. 32 ust. 6 ustawy).

UWAGA – brak parametrów ubezpieczenia!

IX.

USTAWA z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (DzU z 2003 r., nr 124, poz. 1152 z późn. zm.)

50. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego – (art. 44 ustawy) Rolnik jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia OC rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego.

X.

USTAWA z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (DzU z 2011 r., nr 228, poz. 1368 z późn. zm.)

51. Ubezpieczenie OC „jachtów komercyjnych” (pisownia autentyczna) – (art. 110 ustawy) Jachty komercyjne inne niż jachty komercyjne odpłatnie udostępniane bez załogi, przewożące pasażerów powinny obowiązkowo posiadać ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody na osobie lub w mieniu pasażera.

UWAGA – brak parametrów ubezpieczenia!

XI.

USTAWA z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (DzU z 2010 r., nr 81, poz. 530 z późn. zm.)

52. **Ubezpieczenie OC biura informacji gospodarczej** – (art. 7 ustawy) Biuro jest obowiązane do zabezpieczenia roszczeń o naprawienie szkody, która może wyniknąć w związku z działalnością gospodarczą biura. Zabezpieczenie może nastąpić w drodze zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zlecenia udzielenia gwarancji bankowej lub poręczenia bankowego.

***UWAGA** – wariantywne ubezpieczenie OC – podmiot wprowadzający może ustanowić inne zabezpieczenie!*

XII.

USTAWA z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (DzU z 2011 r., nr 94, poz. 551 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej audytora efektywności energetycznej (DzU z 2011 r., nr 210, poz. 1248)

53. **Ubezpieczenie OC audytora efektywności energetycznej** – (art. 32 ustawy) Audytor efektywności energetycznej podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku ze sporządzaniem audytu efektywności energetycznej.

***UWAGA** – przepis art. 32 ustawy uchylony z dniem 27 grudnia 2012 r., zgodnie z art. 48 ustawy miał obowiązywać do dnia 31 grudnia 2016 r., rozporządzenia nie uchylono.*

GRUPA 2 – ubezpieczenia mienia oraz pozostałe ubezpieczenia majątkowe

I.

USTAWA z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (DzU z 1974 r., nr 24, poz. 141 z późn. zm.)

1. Ubezpieczenie sprzętu pracownika wykonującego telepracę – (art. 67¹¹) Pracodawca jest obowiązany dostarczyć telepracownikowi sprzęt niezbędny do wykonywania pracy w formie telepracy, spełniający wymagania określone w rozdziale IV działu dziesiątego, i ubezpieczyć sprzęt.

II.

USTAWA z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (DzU z 1991 r., nr 81, poz. 351 z późn. zm.)

2. Ubezpieczenie członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej – (art. 32) Gmina ma obowiązek ubezpieczenia w instytucji ubezpieczeniowej członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej; ubezpieczenie może być imienne lub zbiorowe nieimienne.

III.

USTAWA z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (DzU z 2011 r., nr 112, poz. 654 z późn. zm.)

3. Ubezpieczenie na rzecz pacjentów z tytułu zdarzeń medycznych określonych w przepisach o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta w przypadku podmiotu leczniczego prowadzącego szpital – (art. 17 z zw. z art. 25 ustawy).

***UWAGA** – tymczasowo uchylony obowiązek ubezpieczenia! Obowiązek ma zostać przywrócony w 2014 roku!*

IV.

USTAWA z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (DzU z 1997 r., nr 133, poz. 884 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia na rzecz klientów w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (DzU z 2013 r., poz. 510)

Ubezpieczenie obejmuje pokrycie:

- kosztów powrotu klientów z imprezy turystycznej do miejsca wyjazdu lub planowanego powrotu z imprezy turystycznej w wypadku, gdy organizator turystyki lub pośrednik turystyczny wbrew obowiązkowi nie zapewnia tego powrotu;
- zwrotu wpłat wniesionych przez klientów tytułem zapłaty za imprezę turystyczną w wypadku, gdy z przyczyn dotyczących organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego oraz osób, które działają w ich imieniu, impreza turystyczna nie zostanie zrealizowana;
- zwrotu części wpłat wniesionych przez klientów tytułem zapłaty za imprezę turystyczną, odpowiadającą części imprezy turystycznej, która nie została zrealizowana z przyczyn dotyczących organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego oraz osób, które działają w ich imieniu.

Ubezpieczenie obejmuje wszystkie szkody w zakresie, o którym mowa powyżej, w odniesieniu do umów o świadczenie usług turystycznych zawartych w okresie ubezpieczenia, chociażby ich wykonanie nie nastąpiło w tym okresie, bez możliwości umownego ograniczenia odpowiedzialności ubezpieczyciela.

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPORTU I TURYSTYKI z dnia 21 kwietnia 2011 r. w sprawie wzorów formularzy umowy gwarancji bankowej, umowy gwarancji ubezpieczeniowej oraz umowy ubezpieczenia na rzecz klientów, wymaganych w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (DzU z 2011 r., nr 88, poz. 499)

4. **Ubezpieczenie na rzecz klientów w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych** – [art. 5 ustawy] Przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych jest obowiązany zapewnić klientom, na wypadek swojej niewypłacalności: pokrycie kosztów powrotu klientów z imprezy turystycznej do miejsca wyjazdu lub planowanego powrotu z imprezy turystycznej w wypadku, gdy organizator turystyki lub pośrednik turystyczny wbrew obowiązkowi nie zapewnia tego powrotu, a także zapewnić klientom zwrot wpłat wniesionych tytułem zapłaty za imprezę turystyczną w wypadku, gdy z przyczyn dotyczących organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego oraz osób, które działają w ich imieniu, impreza turystyczna nie zostanie zrealizowana, a także zapewnić klientom zwrot części wpłat wniesionych tytułem zapłaty za imprezę turystyczną, odpowiadającą części imprezy turystycznej, która nie zostanie zrealizowana z przyczyn dotyczących organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego oraz osób, które działają w ich imieniu, przez zawarcie umowy ubezpieczenia na rzecz klientów.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne – przedsiębiorca może ustanowić inne zabezpieczenie!

V.

USTAWA z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (DzU z 2005 r., nr 150, poz. 1249 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie maksymalnych sum ubezpieczenia dla poszczególnych upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na 2013 r. (DzU z 2012 r., poz. 1338)

oraz

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie wysokości dopłat do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2013 r. (DzU z 2012 r., poz. 1381)

5. **Ubezpieczenia upraw od określonego ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych w rolnictwie** – (art. 10c ustawy) Obowiązek ubezpieczenia dotyczy jedynie upraw, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1, a więc: zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych; obowiązek ubezpieczenia dotyczy ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez powódź, suszę, grad, ujemne skutki przezimowania lub przymrozki wiosenne.

VI.

USTAWA z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (DzU z 2007 r., nr 52, poz. 343 z późn. zm.)

6. **Ubezpieczenie zapasów obowiązkowych ropy naftowej lub paliw od ognia i innych zdarzeń losowych** – (art. 12 ustawy) Producenci oraz handlowcy lub przedsiębiorcy utrzymujący zapasy obowiązkowe ropy naftowej lub paliw na rzecz producentów lub handlowców, stosownie do art. 11, są obowiązani ubezpieczyć zapasy obowiązkowe ropy naftowej lub paliw od ognia i innych zdarzeń losowych.

VII.

USTAWA z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (DzU z 2003 r., nr 124, poz. 1152 z późn. zm.)

7. **Ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych** – (art. 59 ustawy) Rolnik jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego, zwanego dalej „budynkiem rolniczym”, od ognia i innych zdarzeń losowych.

GRUPA 3 – ubezpieczenia osobowe

PODGRUPA „A” – służby mundurowe i ratownicze

I.

USTAWA z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (DzU z 2002 r., nr 74, poz. 676 z późn. zm.)

1. **Ubezpieczenie NNW funkcjonariusza ABW/AW** – (art. 85a) Funkcjonariuszowi skierowanemu do wykonywania zadań służbowych w państwie, którego terytorium w całości lub w części zostało uznane za strefę działań wojennych na podstawie odrębnych przepisów, lub w państwie, na terytorium którego występują warunki stwarzające bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia tego funkcjonariusza, przysługuje, na koszt właściwej Agencji, ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych, w związku z wykonywaniem tych zadań, poza granicami państwa, wskutek których nastąpiło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć funkcjonariusza.

II.

USTAWA z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (DzU z 2001 r., nr 27, poz. 298 z późn. zm.)
oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 27 czerwca 2008 r. w sprawie określenia sum ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków w umowach ubezpieczenia zawieranych na rachunek funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu (DzU z 2008 r., nr 117, poz. 743)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie określenia terytoriów państw lub ich części poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, na obszarze których wykonywanie obowiązków służbowych przez funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu wymaga zawarcia umowy ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków (DzU z 2009 r., nr 94, poz. 782 z późn. zm.)

2. **Ubezpieczenie NNW funkcjonariusza BOR** – (art. 60a i 60b) Szef BOR zawiera umowę ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, wskutek których może nastąpić uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć funkcjonariusza wykonującego obowiązki służbowe, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–3 i 5, poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwach, których terytorium w całości lub części zostało uznane za strefę działań wojennych na podstawie odrębnych przepisów.

III.

USTAWA z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (DzU z 1990 r., nr 78, poz. 462 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 3 października 2006 r. w sprawie realizacji uprawnień przysługujących funkcjonariuszom Straży Granicznej delegowanym do pełnienia służby w kontyngencie Straży Granicznej oraz pracownikom zatrudnionym w kontyngencie Straży Granicznej (DzU z 2006 r., nr 187, poz. 1383)

3. **Ubezpieczenie NNN funkcjonariusza Straży Granicznej** – (art. 147i) Funkcjonariuszowi delegowanemu do pełnienia służby w kontyngencie oraz osobie, o której mowa w art. 147f, przysługują w szczególności następujące uprawnienia i świadczenia: ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby lub pracy w kontyngencie, wskutek których nastąpiło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia zapewnienie ubezpieczenia następuje w drodze zawarcia umowy ubezpieczenia przez Komendanta Głównego Straży Granicznej z zakładem ubezpieczeń. Warunki umowy udostępnia się funkcjonariuszom i pracownikom przed wyjazdem z kraju w celu pełnienia służby lub wykonywania pracy w kontyngencie. Umowa ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby lub wykonywania pracy w kontyngencie w szczególności określa zakres i sumę ubezpieczenia, z tym że suma ubezpieczenia nie może być niższa niż wysokość świadczenia odszkodowawczego, o którym mowa w przepisach o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji.

***UWAGA:** podstawowe parametry ubezpieczenia oraz adresat obowiązku (tj. Komendant Główny Straży Granicznej) zdefiniowane w rozporządzeniu.*

IV.

USTAWA z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (DzU z 1991 r., nr 88, poz. 400 z późn. zm.)

4. **Dodatkowe ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków, kosztów leczenia i śmierci oraz odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe podczas działań ratowniczych za granicą strażaka delegowanego do pełnienia służby w grupie ratowniczej poza granicą państwa** – (art. 49e ust. 2).

***UWAGA:** ustawa statuuje tylko dodatkowe uprawnienie strażaka – daje strażakowi roszczenie w granicach co najmniej ujemnego interesu umowy.*

V.

USTAWA z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (DzU z 2003 r., nr 179, poz. 1750 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 16 września 2010 r. w sprawie pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa (DzU z 2010 r., nr 184, poz. 1237 z późn. zm.)

5. **Ubezpieczenie NNW żołnierzy zawodowych skierowanych do służby za granicą** – (art. 24) Żołnierzom zawodowym skierowanym do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługują, w szczególności, następujące uprawnienia i świadczenia: indywidualne i zbiorowe ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby poza granicami państwa, wskutek których nastąpiło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć żołnierza.

Zgodnie z § 28 rozporządzenia, żołnierzowi (1) skierowanemu do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa, (2) uczestniczącemu w akcjach ratowniczych, poszukiwawczych, humanitarnych i antyterrorystycznych, (3) skierowanemu na szkolenia i ćwiczenia wojskowe, (4) pełniącemu służbę na stanowiskach służbowych, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 1–3, a następnie realizującym zadania w strefie działań wojennych, przysługuje indywidualne i zbiorowe ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby poza granicami państwa, wskutek których nastąpiło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć żołnierza, pokrywane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej. Zakres i sumę ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1, określa umowa ubezpieczenia zawarta między Ministrem Obrony Narodowej a zakładem ubezpieczeń, z tym że suma ubezpieczenia nie może być niższa niż świadczenie, o którym mowa w § 27 pkt 1.

***UWAGA:** podstawowe parametry ubezpieczenia oraz adresat obowiązku (tj. Minister Obrony Narodowej) zdefiniowane w rozporządzeniu.*

VI.

USTAWA z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (DzU z 2011 r., nr 228, poz. 1368 z późn. zm.)

6. **Ubezpieczenie na wypadek śmierci lub trwałego inwalidztwa w następstwie wypadku członków ochotniczej drużyny ratowniczej w czasie trwania i w związku z akcją poszukiwawczą i ratowniczą lub szkoleniem organizowanym przez Służbę SAR** – (art. 124 ustawy), dokładnie prawo do jednorazowego odszkodowania.

***UWAGA:** ustawa statuuje tylko dodatkowe uprawnienie członka drużyny ratowniczej – daje członkowi drużyny roszczenie w granicach co najmniej ujemnego interesu umowy.*

PODGRUPA „B” – usługi

I.

USTAWA z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (DzU z 1997 r., nr 133, poz. 884 z późn. zm.)

6. **Ubezpieczenie NNW i kosztów leczenia uczestników imprez turystycznych** – (art. 14 ust. 3) Organizatorzy turystyki, organizujący imprezy turystyczne za granicą, mają obowiązek zawarcia na rzecz osób uczestniczących w tych imprezach umów ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia.

II.

USTAWA z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (DzU z 2004 r., nr 99, poz. 1001 z późn. zm.)

7. **Ubezpieczenie NNW bezrobotnego odbywającego szkolenie w instytucji szkoleniowej ze skierowania starosty** – (art. 41) Osobom skierowanym na szkolenie przez starostę, z wyjątkiem osób posiadających z tego tytułu prawo do stypendium, z wyłączeniem stypendium, o którym mowa w ust. 3b, przysługuje odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków powstałych w związku ze szkoleniem oraz w drodze do miejsca szkolenia i z powrotem, wypłacane przez instytucję ubezpieczeniową, w której osoby te zostały ubezpieczone. Instytucja szkoleniowa jest obowiązana ubezpieczyć osobę, o której mowa wyżej, od następstw nieszczęśliwych wypadków.
8. **Ubezpieczenie NNW bezrobotnego odbywającego studia podyplomowe finansowane z Funduszu Pracy przez starostę** – (art. 42a) Uczestnikowi studiów podyplomowych, o którym mowa w ust. 6, przysługuje odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków powstałych w związku ze studiami podyplomowymi oraz w drodze do miejsca studiów i z powrotem, wypłacane przez instytucję ubezpieczeniową, w której uczestnik ten został ubezpieczony. Starosta ze środków Funduszu Pracy ubezpiecza uczestnika studiów podyplomowych, o którym mowa w ust. 7, od następstw nieszczęśliwych wypadków, z wyłączeniem przypadku, gdy uczestnik ten posiada już takie ubezpieczenie.
9. **Ubezpieczenie NNW osoby podlegającej ubezpieczeniu społecznemu rolników, z którą stosunek pracy lub stosunek służbowy został rozwiązany z przyczyn dotyczących zakładu pracy i która nie jest uprawniona do zasiłku** – (art. 62 ust. 1) Osobie podlegającej ubezpieczeniu społecznemu rolników, z którą stosunek pracy lub stosunek służbowy został rozwiązany z przyczyn dotyczących zakładu pracy i która nie jest uprawniona do zasiłku, przysługuje odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków powstałych w związku z odbywaniem szkolenia, na zasadach przewidzianych dla bezrobotnych.

10. Ubezpieczenie NNW i chorób tropikalnych osób kierowanych do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych za pośrednictwem agencji zatrudnienia – (art. 85 ustawy).

UWAGA do punktu 9 – tylko jako wymóg formalny dla umowy z agencją zatrudnienia!

PODGRUPA „C” – cudzoziemcy i repatrianci

I.

USTAWA z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (DzU z 2003 r., nr 128, poz. 1175 z późn. zm.)

11. **Obowiązek posiadania podróznego ubezpieczenia medycznego przez cudzoziemca wjeżdżającego na terytorium RP** – (art. 15) Cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powinien posiadać oraz okazać na żądanie funkcjonariusza Straży Granicznej dokument potwierdzający posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego w rozumieniu przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub posiadanie podróznego ubezpieczenia medycznego o minimalnej kwocie ubezpieczenia w wysokości 30 000 euro, ważnego przez okres planowanego pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pokrywającego wszelkie wydatki, które mogą wynikać podczas pobytu na tym terytorium w związku z koniecznością powrotu z powodów medycznych, potrzebą pilnej pomocy medycznej, nagłym leczeniem szpitalnym lub ze śmiercią, w którym ubezpieczyciel zobowiązuje się do pokrycia kosztów udzielonych ubezpieczonemu świadczeń zdrowotnych, bezpośrednio na rzecz podmiotu udzielającego takich świadczeń, na podstawie wystawionego przez ten podmiot rachunku – w przypadku wjazdu na podstawie wizy krajowej (przy czym wymóg dotyczący posiadania ubezpieczenia medycznego można uznać za spełniony, gdy cudzoziemiec posiada odpowiednie ubezpieczenie w związku ze swoją sytuacją zawodową).
12. **Obowiązek posiadania podróznego ubezpieczenia medycznego przez cudzoziemca, który ubiega się o wydanie wizy krajowej** – (art. 32 ustawy).
13. **Obowiązek posiadania podróznego ubezpieczenia medycznego przez cudzoziemca, który zamierza przedłużyć pobyt na podstawie wizy Schengen lub wizy krajowej** – (art. 42 ustawy).
14. **Obowiązek posiadania przez cudzoziemca potwierdzenia pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (ubezpieczenie kosztów leczenia), w przypadku ubiegania się o zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony – przez cudzoziemców określonych w art. 53b ust. 1 ustawy** – (art. 53b w zw. z art. 53 ustawy).
15. **Obowiązek posiadania przez naukowca cudzoziemca potwierdzenia pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (ubezpieczenie kosztów leczenia) w przypadku realizacji projektu badawczego na podstawie umowy zawartej między placówką naukową a naukowcem cudzoziemcem** – (art. 60c ustawy).
16. **Obowiązek posiadania przez cudzoziemca potwierdzenia pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (ubezpieczenie kosztów leczenia), w przypadku ubiegania się o zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji, przez okres dłuższy niż 3 miesiące** – (art. 63 ustawy).

UWAGA – wszystkie ubezpieczenia wynikające z ustawy o cudzoziemcach mają charakter wariantywny! (zamiast ww. ubezpieczeń cudzoziemiec może wykazać tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego w rozumieniu przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).

II.

USTAWA z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (DzU z 2000 r., nr 106, poz. 1118 z późn. zm.)

17. **Ubezpieczenie NNW repatrianta podlegającego przeszkoleniu zawodowemu** – (art. 24) Pracodawca, przeprowadzając przeszkolenie (w zakresie wykonywania przez repatrianta zadań lub czynności w siedzibie przyszłego pracodawcy bez nawiązywania stosunku pracy, które umożliwią repatriantowi nabycie umiejętności praktycznych potrzebnych do samodzielnego wykonywania pracy po zakończeniu przeszkolenia), jest obowiązany do ubezpieczenia repatrianta od następstw nieszczęśliwych wypadków.

PODGRUPA „D” – sport i wolontariat

I.

USTAWA z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (DzU z 2010 r., nr 127, poz. 857 z późn. zm.)

18. **Ubezpieczenie NNW zawodnika sportowego uczestniczącego we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez polski związek sportowy** – (art. 38 ustawy) Zawodnik uczestniczący we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez polski związek sportowy podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od następstw nieszczęśliwych wypadków w uprawianym sporcie. Obowiązek ubezpieczenia spoczywa na klubie sportowym będącym członkiem polskiego związku sportowego.
19. **Ubezpieczenie NNW zawodnika kadry narodowej** – (art. 38 ustawy) Zawodnik kadry narodowej podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od następstw nieszczęśliwych wypadków w uprawianym sporcie. Obowiązek ubezpieczenia spoczywa na polskim związku sportowym.

II.

USTAWA z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DzU z 2003 r., nr 96, poz. 873 z późn. zm.)

20. **Ubezpieczenie NNW wolontariusza** – (art. 46 ustawy) Wolontariuszowi, który wykonuje świadczenia przez okres nie dłuższy niż 30 dni, korzystający zobowiązany jest zapewnić ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.
21. **Ubezpieczenie kosztów leczenia wolontariusza podczas pobytu za granicą, jeżeli kosztów tych nie pokrywa się z innego tytułu** – (art. 46 ustawy) Jeżeli porozumienie zawarte między korzystającym a wolontariuszem dotyczy delegowania wolontariusza do wykonywania świadczeń na terytorium innego państwa, na obszarze którego trwa konflikt zbrojny, wystąpiła klęska żywiołowa lub katastrofa naturalna, korzystający jest obowiązany zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenie kosztów leczenia podczas pobytu za granicą, jeżeli kosztów tych nie pokrywa się z innego tytułu, w szczególności na podstawie przepisów o koordynacji, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

PODGRUPA „E” – inne

I.

USTAWA z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (DzU z 1997 r., nr 90, poz. 557 z późn. zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie trybu postępowania przy zawieraniu przez podmioty uprawnione umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków skazanych wykonujących nieodpłatną, kontrolowaną pracę na cele społeczne oraz pracę społecznie użyteczną (DzU z 2010 r., nr 98, poz. 632)

22. Ubezpieczenie NNW skazanych, wykonujących nieodpłatną, kontrolowaną pracę na cele społeczne oraz pracę społecznie użyteczną – (art. 56a ustawy).

UWAGA – podstawowe parametry ubezpieczenia oraz adresat obowiązku (dyrektor sądu okręgowego, w którego okręgu jest wykonywana przez skazanego nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne lub praca społecznie użyteczna) zdefiniowane w rozporządzeniu.

II.

USTAWA z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (DzU z 1995 r., nr 147, poz. 713 z późn. zm.)

23. Ubezpieczenie NNW członków Polskiego Związku Łowieckiego – (art. 32 ust. 6 ustawy).

PODZBIÓR 2

– UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z RATYFIKOWANYCH UMÓW MIĘDZYNARODOWYCH

I.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Czarnogóry o współpracy w dziedzinie obronności, podpisana w Podgoricy 10 lutego 2011 r. (M.P. z 2011 r., nr 74, poz. 739)

1. Ubezpieczenie osobowe personelu wojskowego i cywilnego wysyłanego w ramach współpracy między państwowej [art. 8].

II.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o statusie sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podpisana w Warszawie dnia 11 grudnia 2009 r. (DzU z 2010 r., nr 66, poz. 422)

2. Członkowie sił zbrojnych i personelu cywilnego, wykonawcy kontraktowi Stanów Zjednoczonych, pracownicy wykonawców kontraktowych Stanów Zjednoczonych oraz członkowie rodzin zobowiązani są do przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej dotyczącego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej swoich prywatnych pojazdów silnikowych w czasie pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – [art. 10 ust. 4].

III.

UMOWA między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Peru o współpracy w dziedzinie obronności, podpisana w Limie dnia 14 maja 2008 r. (DzU z 2010 r., nr 70, poz. 453)

3. Ubezpieczenie osobowe (łącznie z ubezpieczeniem zdrowotnym i NNW) personelu wojskowego i cywilnego wysyłanego w ramach współpracy [art. 7].

IV.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisana w Kijowie dnia 28 marca 2008 r., oraz Protokół, podpisany w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 r., między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 r. (DzU z 2009 r., nr 103, poz. 858)

4. Ubezpieczenie zdrowotne, gwarantujące placówce opieki medycznej pokrycie poniesionych kosztów leczenia w stanach nagłych i następstw nieszczęśliwych wypadków oraz kosztów transportu sanitarnego do państwa miejsca stałego zamieszkania mieszkańców strefy przygranicznej (art. 13).

V.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Azerbejdżanu o współpracy w dziedzinie obronności, podpisana w Warszawie dnia 30 marca 2005 r. (DzU z 2010 r., nr 203, poz. 1347)

5. Ubezpieczenie w razie choroby lub wypadku personelu wojskowego i cywilnego wysydanego w ramach współpracy (art. 8).

VI.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Armenii o współpracy w dziedzinie obronności, podpisana w Warszawie dnia 6 września 2004 r. (DzU z 2005 r., nr 221, poz. 1902)

6. Ubezpieczenie w razie choroby lub wypadku personelu wojskowego i cywilnego wysydanego w ramach współpracy (art. 8).

VII.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Albanii o współpracy w dziedzinie obronności, podpisana w Warszawie dnia 18 lipca 2003 r. (DzU z 2004 r., nr 221, poz. 2238)

7. Ubezpieczenie w razie choroby lub wypadku personelu wojskowego i cywilnego wysydanego w ramach współpracy (art. 9).

VIII.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Indii dotycząca współpracy w dziedzinie obronności, podpisana w New Delhi dnia 17 lutego 2003 r. (DzU z 2004 r., nr 221, poz. 2240 z późn. zm.)

8. Ubezpieczenie w razie choroby lub wypadku personelu wojskowego i cywilnego wysydanego w ramach współpracy (art. 8).

IX.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Kanady o wspieraniu mobilności młodych obywateli, sporządzona w Warszawie dnia 14 lipca 2008 r. (M.P. z 2009 r., nr 58, poz. 781)

9. Ubezpieczenie zapewniające pokrycie kosztów leczenia, w tym kosztów leczenia szpitalnego i transportu sanitarnego, na okres legalnego pobytu w drugim państwie osób wskazanych w art. 2 umowy.

X.

MIĘDZYNARODOWA KONWENCJA o odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami bunkrowymi, przyjęta przez Międzynarodową Organizację Morską w Londynie w dniu 23 marca 2001 r. (DzU z 2008 r., nr 148, poz. 939)

10. Ubezpieczenie OC właściciela statku o tonażu brutto przekraczającym 1000 ton za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami bunkrowymi (art. 7).

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Właściciel statku może uzyskać inne zabezpieczenie finansowe!

XI.

MIĘDZYNARODOWA KONWENCJA o odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami, sporządzona w Brukseli dnia 29 listopada 1969 r. (DzU z 1976 r., nr 32, poz. 184)

11. Ubezpieczenie OC właściciela statku zarejestrowanego w jakimkolwiek Umawiającym się Państwie, przewożącego więcej niż 2000 ton oleju luzem jako ładunek (art. VII).

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Właściciel statku może uzyskać inne zabezpieczenie finansowe!

XII.

UMOWA o przywilejach i immunitetach Międzynarodowego Trybunału Prawa Morza, przyjęta na VII Spotkaniu Państw-Stron Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, w dniu 23 maja 1997 r. (DzU z 2008 r., nr 13, poz. 78)

12. Obowiązek posiadania przez członków oraz urzędników Międzynarodowego Trybunału Morza ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wykupionego na pojazd własny lub użytkowany, zgodnie z ustawami i aktami normatywnymi niższego rzędu Państwa, w którym pojazd jest używany (art. 13 ust. 5 oraz art. 14 ust. 3).

XIII.

KONWENCJA o ujednoczeniu niektórych prawideł dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego, sporządzona w Montrealu dnia 28 maja 1999 r. (DzU z 2007 r., nr 37, poz. 235)

13. **Ubezpieczenie OC przewoźnika lotniczego** – Państwa strony zobowiążą swoich przewoźników do zawarcia umów ubezpieczeniowych pokrywających odpowiedzialność przewoźników przewidzianą w niniejszej konwencji. Państwo strona, do którego przewoźnik wykonuje loty, może zobowiązać przewoźnika do przedstawienia dowodu posiadania odpowiedniej polisy ubezpieczeniowej pokrywającej odpowiedzialność przewidzianą w tej konwencji [art. 50 konwencji].

XIV.

PROTOKÓŁ w sprawie przywilejów i immunitetów Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego, przyjęty w Kingston dnia 27 marca 1998 r. (DzU z 2008 r., nr 13, poz. 80)

14. Przedstawiciele członków Organizacji powinni być objęci ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej obejmującej pojazdy będące ich własnością lub przez nich użytkowane, zgodnie z ustawami i przepisami Państwa, w którym pojazd jest użytkowany [art. 7 ust. 5 protokołu].
15. Zgodnie z ustawami i przepisami odnośnego Państwa funkcjonariusze Organizacji mają obowiązek ubezpieczenia się od odpowiedzialności cywilnej obejmującej pojazdy będące ich własnością lub przez nich użytkowane [art. 8 ust. 6 protokołu].

XV.

PROTOKÓŁ z dnia 3 czerwca 1999 r. wprowadzający zmiany do Konwencji o międzynarodowym przewozie kolejami (COTIF), sporządzonej w Bernie dnia 9 maja 1980 r. (DzU z 2007 r., nr 100, poz. 674)

16. **Ubezpieczenie OC przewoźnika kolejowego** – Zarządzający może zażądać od przewoźnika udowodnienia, że zawarł on umowę ubezpieczeniową zapewniającą wystarczającą odpowiedzialność lub że podjął on równoważne działania w celu pokrycia wszystkich roszczeń na podstawie art. 9 do art. 21, niezależnie z jakiego tytułu mogłyby one wynikać. Każdego roku przewoźnik powinien udowodnić w należytej formie istnienie tego ubezpieczenia lub równoważnych zabezpieczeń. Jest on zobowiązany niezwłocznie powiadomić zarządzającego o każdej zmianie istniejącej umowy ubezpieczeniowej przed jej wejściem w życie [artykuł 6 protokołu].

XVI.

POROZUMIENIE między Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Federalną Niemiec, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej i Międzynarodową Agencją Energii Atomowej dotyczące wprowadzenia w życie artykułu III ustępy 1 i 4 Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej, podpisane w Brukseli dnia 5 kwietnia 1973 r. (DzU z 2007 r., nr 218, poz. 1617)

17. **Ubezpieczenie za szkodę jądrową** – Wspólnota i Państwa zapewniają, że wszelka ochrona przed odpowiedzialnością cywilną za szkodę jądrową, włącznie z ubezpieczeniem lub innym

zabezpieczeniem finansowym dostępnym na mocy ich prawa, stosuje się, dla celów niniejszego Porozumienia, do Agencji i jej urzędników w taki sam sposób, w jaki ochrona ta dotyczy obywateli Państw (artykuł 16).

XVII.

Konwencja Wiedeńska o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, sporządzona w Wiedniu dnia 21 maja 1963 r. (DzU z 1990 r., nr 63, poz. 370 z późn. zm.)

18. **Ubezpieczenie OC osoby eksploatującej urządzenie jądrowe** – Osoba eksploatująca powinna posiadać ubezpieczenie lub inne zabezpieczenie finansowe pokrywające jej odpowiedzialność za szkodę jądrową w takiej wysokości, takiego rodzaju i na takich warunkach, jakie określi Państwo Urządzenia. Państwo Urządzenia zapewni pokrycie roszczeń odszkodowawczych za szkodę jądrową, skierowanych przeciwko osobie eksploatującej, dostarczając niezbędnych funduszy w zakresie, w jakim wysokość ubezpieczenia lub innego zabezpieczenia finansowego jest niewystarczająca na zaspokojenie tych roszczeń, lecz nie wyższa od granicy, w wypadku jej ustalenia, zgodnie z postanowieniami artykułu V. Jeżeli odpowiedzialność osoby eksploatującej jest nieograniczona, Państwo Urządzenia może ustanowić granicę finansowego zabezpieczenia odpowiedzialnej osoby eksploatującej, pod warunkiem że granica ta nie jest niższa od 300 milionów SDR. Państwo Urządzenia zapewni pokrycie roszczeń odszkodowawczych za szkodę jądrową, skierowanych przeciwko osobie eksploatującej, w zakresie, w jakim wysokość finansowego zabezpieczenia jest niewystarczająca na zaspokojenie tych roszczeń, jednak nie wyższym od kwoty finansowego zabezpieczenia, które ma być zapewnione zgodnie z niniejszym ustępem (artykuł VII konwencji).

PODZBIÓR 3

– UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z ROZPORZĄDZEŃ I DYREKTYW UE

ROZPORZĄDZENIA

I.

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 785/2004 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wymogów w zakresie ubezpieczenia w odniesieniu do przewoźników lotniczych i operatorów statków powietrznych (Dz.U.UE L 138/1 z 2004 r.)

1. Ubezpieczenie w zakresie OC przewoźników lotniczych oraz operatorów statków powietrznych za pasażerów, bagaż i ładunek – (art. 6 rozporządzenia).
2. Ubezpieczenie w zakresie OC przewoźników lotniczych oraz operatorów statków powietrznych wobec osób trzecich – (art. 7 rozporządzenia).

II.

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1371/2007 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 23 października 2007 r. dotyczące praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym (Dz.U. UE L 315/14 z 2007 r.)

3. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorstwa kolejowego od wypadku, w szczególności w odniesieniu do pasażerów, bagażu, przesyłek, poczty i osób trzecich – (art. 12) Obowiązek określony w art. 9 dyrektywy 95/18/WE w zakresie dotyczącym odpowiedzialności wobec pasażerów należy rozumieć jako wymóg posiadania odpowiedniego ubezpieczenia przez przedsiębiorstwo kolejowe lub przedstawienia przez nie równoważnego zabezpieczenia w zakresie jego odpowiedzialności wynikającej z niniejszego rozporządzenia. Komisja w terminie do dnia 3 grudnia 2010 r. przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat ustalenia minimalnej kwoty ubezpieczenia przedsiębiorstw kolejowych. W razie potrzeby sprawozdanie to jest uzupełniane odpowiednimi wnioskami lub zaleceniami w tej sprawie.

III.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR 392/2009 z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie odpowiedzialności przewoźników pasażerskich na morskich drogach wodnych z tytułu wypadków (Dz.U. UE L 131/24 z 2009 r.)

4. Ubezpieczenie odpowiedzialności przewoźnika morskiego za śmierć pasażera lub szkodę na jego osobie – (art. 4a) Gdy pasażerowie przewożeni są na pokładzie statku, który zarejestrowany jest w Państwie Stronie i który posiada licencję na przewóz ponad dwunastu pasażerów, a ni-

niejsza konwencja ma zastosowanie, to każdy przewoźnik, który faktycznie wykonuje całość lub część przewozu, będzie posiadać ubezpieczenie lub inne zabezpieczenie finansowe, takie jak gwarancja banku lub podobnej instytucji finansowej, od wynikającej z niniejszej konwencji odpowiedzialności za śmierć pasażera lub szkodę na jego osobie. Granica ubezpieczenia obowiązkowego lub innego zabezpieczenia finansowego wynosi co najmniej 250 000 jednostek obliczeniowych na jednego pasażera w każdym odrębnym przypadku.

UWAGA – *ubezpieczenie wariantywne! Przewoźnik może ustanowić inne zabezpieczenie!*

IV.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy) (Dz.U. UE L 243/1 z 2009 r.)

5. Ubezpieczenie medyczne osób spoza państw członkowskich UE, ubiegających się o wizę na tranzyt przez terytorium państw członkowskich lub planowany pobyt na terytorium państw członkowskich nieprzekraczający trzech miesięcy w dowolnym sześciomiesięcznym okresie (podróżne ubezpieczenie medyczne) – (art. 15) Osoby ubiegające się o wizę jednolitą uprawniającą do jedno- lub dwukrotnego wjazdu wykazują, że posiadają odpowiednie, ważne podróżne ubezpieczenie medyczne pokrywające wszelkie wydatki, które podczas ich pobytu(-ów) na terytorium państw członkowskich mogą wyniknąć w związku z koniecznością powrotu z powodów medycznych, potrzebą pilnej pomocy medycznej, nagłym leczeniem szpitalnym lub ze śmiercią. Osoby ubiegające się o wizę jednolitą uprawniającą do co najmniej trzykrotnego wjazdu (wizę wielokrotnego wjazdu) wykazują, że posiadają odpowiednie, ważne podróżne ubezpieczenie medyczne obejmujące okres ich pierwszej planowanej wizyty. Ponadto osoby takie podpisują załączone do formularza wniosku oświadczenie, że są świadome konieczności posiadania podróżnego ubezpieczenia medycznego podczas kolejnych pobytów.

V.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 216/2008 z dnia 20 lutego 2008 r. w sprawie wspólnych zasad w zakresie lotnictwa cywilnego i utworzenia Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Lotniczego oraz uchylające dyrektywę Rady 91/670/EWG, rozporządzenie (WE) nr 1592/2002 i dyrektywę 2004/36/WE (Dz.U. UE L 79/1 z 2008 r.)

6. Ubezpieczenia OC jednostek lub kwalifikowanych jednostek wykonujących określone zadania certyfikacyjne pod swoją kontrolą i na swoją odpowiedzialność – Jednostka musi wykupić ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, chyba że odpowiedzialność taką przejmie na siebie państwo członkowskie zgodnie z jego prawem krajowym (załącznik V do rozporządzenia).

VI.

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1013/2006 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz.U. UE L 190/1 z 2006 r.)

7. Ubezpieczenie wszystkich przemieszczeń odpadów, które wymagają zgłoszenia, obejmujące koszty transportu, koszty odzysku lub unieszkodliwienia (w tym koszty niezbędnych procesów przejściowych) oraz koszty składowania przez okres 90 dni – (art. 6 rozporządzenia) W przypadku wszystkich przemieszczeń odpadów, które wymagają zgłoszenia wymagane jest ustanowienie gwarancji finansowej lub równoważnego ubezpieczenia pokrywającego ww. koszty.

***UWAGA** – ubezpieczenie wariantywne! Podmiot przemieszczający odpady może ustanowić inne zabezpieczenie!*

VII.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR 1008/2008 z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty (Wersja przekształcona) (Dz.U. UE L 293/3 z 2008 r.)

8. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej przewoźnika lotniczego w odniesieniu do wypadków dotyczących poczty – (art. 11 rozporządzenia) Niezależnie od rozporządzenia (WE) nr 785/2004 przewoźnik lotniczy posiada ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w odniesieniu do wypadków dotyczących poczty.

VIII.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1214/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zawodowego, transgranicznego transportu drogowego gotówki euro między państwami członkowskimi należącymi do strefy euro (Dz.U. UE L 316/1 z 2011 r.)

9. Ubezpieczenie OC przedsiębiorstwa, które zamierza wykonywać transgraniczny transport drogowy gotówki euro – (artykuł 4 rozporządzenia) Krajowy organ udzielający zezwolenia udziela zezwolenia na transgraniczny transport gotówki na okres pięciu lat, pod warunkiem że przedsiębiorstwo posiada ważne ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej obejmujące, co najmniej, szkody dla życia i mienia osób trzecich, bez względu na to, czy transportowana gotówka jest ubezpieczona w ramach tego ubezpieczenia.

IX.

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 552/2004 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 10 marca 2004 r. w sprawie interoperacyjności Europejskiej Sieci Zarządzania Ruchem Lotniczym (Rozporządzenie w sprawie interoperacyjności) (Dz.U. UE L 96/26 z 2004 r.)

10. Ubezpieczenie OC instytucji funkcjonującej w ramach Europejskiej Sieci Zarządzania Ruchem Lotniczym – (punkt 10 załącznika V do rozporządzenia) Instytucja musi wykupić ubezpieczenie od odpowiedzialności, chyba że państwo członkowskie przejmuje odpowiedzialność

zgodnie z prawem krajowym bądź państwo członkowskie jest samo bezpośrednio odpowiedzialne za inspekcje.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

X.

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 807/2010 z dnia 14 września 2010 r. ustanawiające szczegółowe zasady dostaw żywności z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w Unii (Dz.U. UE L 242/9 z 2010 r.)

11. Ubezpieczenie towarów w ramach dostaw żywności z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w Unii – (art. 8 rozporządzenia) Właściwy organ zapewnia odpowiednie ubezpieczenie towarów.

XI.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG (Dz.U. UE L 88/5 z 2011 r.)

12. Ubezpieczenie OC jednostki notyfikowanej – (art. 43 rozporządzenia) Jednostka notyfikowana uzyskuje ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, chyba że zgodnie z prawem krajowym odpowiedzialność spoczywa na państwie członkowskim lub za dokonaną ocenę lub weryfikację bezpośrednio odpowiada samo państwo członkowskie.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

XII.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 216/2008 z dnia 20 lutego 2008 r. w sprawie wspólnych zasad w zakresie lotnictwa cywilnego i utworzenia Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Lotniczego oraz uchylające dyrektywę Rady 91/670/EWG, rozporządzenie (WE) nr 1592/2002 i dyrektywę 2004/36/WE (Dz.U. UE L 79/1 z 2008 r.)

13. Ubezpieczenie OC jednostki – (załącznik V do rozporządzenia) Jednostka musi wykupić ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, chyba że odpowiedzialność taką przejmie na siebie państwo członkowskie zgodnie z jego prawem krajowym.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

DYREKTYWY

XIII.

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/103/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej odpowiedzialności [wersja ujednolicona] (Dz.U. UE L 263/11 z 2009 r.)

14. Ubezpieczenie OC odnoszące się do ruchu pojazdów (ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów) – (art. 3 dyrektywy) Z zastrzeżeniem art. 5 każde państwo członkowskie podejmuje wszelkie stosowne środki w celu zapewnienia objęcia ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej odnoszącej się do ruchu pojazdów normalnie przebywających na jego terytorium.

XIV.

DYREKTYWA RADY 95/18/WE z dnia 19 czerwca 1995 r. w sprawie wydawania licencji przedsiębiorstwom kolejowym (Dz.U. UE L 343/32 z 2012 r.)

15. Ubezpieczenie OC przedsiębiorstwa kolejowego – (art. 9 dyrektywy) Przedsiębiorstwo kolejowe będzie odpowiednio ubezpieczone lub zawrze równoważne porozumienia w celu pokrycia, zgodnie z prawem międzynarodowym i krajowym, odpowiedzialności cywilnej od wypadku, w szczególności w odniesieniu do pasażerów, bagażu, przesyłek, poczty i osób trzecich.

XV.

DYREKTYWA 2002/92/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego (Dz.U. UE L 9/3 z 2002 r.)

16. Ubezpieczenie OC pośredników ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych – (art. 4 dyrektywy) Pośrednicy ubezpieczeniowi i reasekuracyjni posiadają ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej obejmujące całe terytorium Wspólnoty, lub jakąś inną, porównywalną gwarancję odpowiedzialności, wynikającą z zaniedbania zawodowego, opiekującą przynajmniej na 1 000 000 EUR w stosunku do każdego roszczenia oraz 1 500 000 EUR rocznie w stosunku do wszystkich roszczeń, o ile takie ubezpieczenie lub porównywalna gwarancja nie zostały już przewidziane przez zakład ubezpieczeń, zakład reasekuracji lub inny zakład, w którego imieniu działa pośrednik ubezpieczeniowy lub reasekuracyjny lub w którego imieniu pośrednik ubezpieczeniowy lub reasekuracyjny jest upoważniony do działania, lub taki zakład, który ponosi pełną odpowiedzialność za działania pośrednika.

XVI.

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/20/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie ubezpieczenia armatorów od roszczeń morskich (Dz.U. UE L 131/128 z 2009 r.)

17. **Ubezpieczenie OC armatorów statków morskich od roszczeń morskich** – (art. 4 dyrektywy) Każde z państw członkowskich wymaga od armatorów statków morskich podnoszących banderę tego państwa, aby posiadali ubezpieczenie obejmujące takie statki. Każde z państw członkowskich wymaga, aby armatorzy statków morskich podnoszących banderę inną niż bandera tego państwa posiadali ubezpieczenie, gdy takie statki wpływają do portu z znajdującego się pod jurysdykcją tego państwa członkowskiego. Ponadto państwa członkowskie mogą – jeżeli jest to zgodne z prawem międzynarodowym – wymagać spełnienia powyższego obowiązku także wtedy, gdy takie statki pływają na ich wodach terytorialnych.

XVII.

DYREKTYWA RADY 2004/114/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie warunków przyjmowania obywateli państw trzecich w celu odbywania studiów, udziału w wymianie młodzieży szkolnej, szkoleniu bez wynagrodzenia lub wolontariacie (Dz.U. UE L 375/12 z 2004 r.)

18. **Ubezpieczenie na wypadek choroby obywatela państwa trzeciego wnoszącego o przyjęcie w celach określonych w art. 6–10 dyrektywy** – (art. 6 dyrektywy) Obywatel państwa trzeciego wnoszący o przyjęcie w celach określonych w art. 6–10 powinien posiadać ubezpieczenie na wypadek choroby w zakresie wszystkich rodzajów ryzyk zwyczajowo objętych ubezpieczeniem obywateli danego państwa członkowskiego.
19. **Ubezpieczenie OC organizacji odpowiedzialnej za program wolontariatu, w którym uczestniczy obywatel państwa trzeciego** – (art. 11 dyrektywy) Obywatel państwa trzeciego składający wniosek o przyjęcie w ramach programu wolontariatu powinien przedstawić dowód, że organizacja odpowiedzialna za program wolontariatu, w którym uczestniczy, opłaciła ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej i przyjmuje pełną odpowiedzialność za niego przez cały okres jego pobytu, w szczególności w zakresie utrzymania, opieki zdrowotnej i kosztów podróży powrotnej.

XVIII.

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 1999/93/WE z dnia 13 grudnia 1999 r. w sprawie wspólnotowych ram w zakresie podpisów elektronicznych (Dz.U. UE L 13/12 z 2000 r.)

20. **Ubezpieczenie OC podmiotów świadczących usługi certyfikacyjne w zakresie podpisów elektronicznych** – (punkt h) załącznika II do dyrektywy) Podmioty świadczące usługi certyfikacyjne mają obowiązek dysponować wystarczającymi środkami finansowymi, aby działać zgodnie

z wymogami niniejszej dyrektywy, w szczególności aby ponosić ryzyko odpowiedzialności za szkody, na przykład przez wykupienie odpowiedniego ubezpieczenia.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Podmiot może ustanowić inne sposoby zabezpieczenia ponoszenia ryzyka!

XIX.

DYREKTYWA 98/79/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 27 października 1998 r. w sprawie wyrobów medycznych używanych do diagnozy *in vitro* (Dz.U. UE L 331/1 z 1998 r.)

21. **Ubezpieczenie OC jednostki w zakresie wyrobów medycznych używanych do diagnozy *in vitro*** – (punkt 6 załącznika IX do dyrektywy) Jednostka musi posiadać ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, chyba że odpowiedzialność ponosi zgodnie z prawem krajowym państwo lub państwo członkowskie samo, bezpośrednio przeprowadza kontrole.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

XX.

DYREKTYWA RADY z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich, odnoszących się do wyposażenia ochrony osobistej (89/686/EWG) (Dz.U. UE L 399/18 z 1989 r.)

22. **Ubezpieczenie OC jednostki notyfikacyjnej w zakresie wyposażenia ochrony osobistej** – (punkt 5 załącznika V do dyrektywy) Jednostka notyfikacyjna musi posiadać ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, o ile ta odpowiedzialność nie jest zagwarantowana przez państwo na mocy prawa krajowego.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

XXI.

DYREKTYWA 97/23/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 29 maja 1997 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich, dotyczących urządzeń ciśnieniowych (Dz.U. UE L 181/1 z 1997 r.)

23. **Ubezpieczenie OC jednostek notyfikowanych** – (punkt 6 załącznika IV do dyrektywy) Jednostki muszą posiadać odpowiednie ubezpieczenie od odpowiedzialności, chyba że odpowiedzialność ponosi państwo zgodnie z prawem krajowym lub samo państwo członkowskie jest bezpośrednio odpowiedzialne za kontrole.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

24. Ubezpieczenie OC inspektoratów ds. użytkowników – (punkt 6 załącznika V do dyrektywy)
Inspektorat ds. użytkowników musi posiadać odpowiednie ubezpieczenie od odpowiedzialności, chyba że odpowiedzialność jest ponoszona przez grupę, której częścią jest inspektorat.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy grupa, w skład której wchodzi inspektorat, nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

XXII.

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.U. UE L 216/76 z 2009 r.)

25. Ubezpieczenie wykonawcy (przedsiębiorcy budowlanego, dostawcy lub usługodawcy) z tytułu ryzyka zawodowego, stanowiące dowód sytuacji finansowej i ekonomicznej wykonawcy – (art. 41 dyrektywy) Według ogólnych zasad dowodem sytuacji finansowej i ekonomicznej wykonawcy może być dostarczony przezeń jeden lub kilka z następujących dokumentów: odpowiednie oświadczenia banku albo stosowny dowód posiadania ubezpieczenia z tytułu ryzyka zawodowego.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Wykonawca może przedłożyć inne dokumenty!

XXIII.

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/48/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie bezpieczeństwa zabawek (Dz.U. UE L 170/1 z 2009 r.)

26. Ubezpieczenie OC jednostek oceniających zgodność zabawek – (art. 26 dyrektywy) Jednostki oceniające zgodność wykupują ubezpieczenie od odpowiedzialności, chyba że na mocy prawa krajowego odpowiedzialność spoczywa na państwie członkowskim lub za ocenę zgodności bezpośrednio odpowiada samo państwo członkowskie.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

XXIV.

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2008/57/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie interoperacyjności systemu kolei we Wspólnocie (Dz.U. UE L 191/1 z 2008 r.)

27. Ubezpieczenie OC jednostki kontrolnej w ramach systemu interoperacyjności – (punkt 6 załącznika VIII do dyrektywy) Jednostka musi wykupić ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, chyba że ta odpowiedzialność na mocy prawa krajowego leży po stronie państwa lub takie kontrole przeprowadzane są bezpośrednio przez to państwo członkowskie.

***UWAGA** – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!*

XXV.

DYREKTYWA 2004/108/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich, odnoszących się do kompatybilności elektromagnetycznej oraz uchylająca dyrektywę 89/336/EWG (Dz.U. UE L 390/24 z 2004 r.)

28. Ubezpieczenie OC jednostek notyfikowanych – (punkt 1.6 załącznika VI do dyrektywy) Jednostki notyfikowane przez państwa członkowskie spełniają następujące minimalne warunki: posiadanie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, o ile odpowiedzialność taka nie spoczywa na państwie członkowskim zgodnie z prawem krajowym.

***UWAGA** – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!*

XXVI.

DYREKTYWA RADY z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, odnoszących się do wyrobów budowlanych (89/106/EWG) (Dz.U. UE L 40/12 z 1989 r.)

29. Ubezpieczenie OC laboratoriów badawczych, jednostek kontrolujących i jednostek certyfikujących – (punkt 1.5 załącznika VI do dyrektywy) Wyznaczone przez państwa członkowskie laboratoria badawcze, jednostki kontrolujące i jednostki certyfikujące muszą spełniać następujące warunki minimalne: posiadanie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, chyba że odpowiedzialność tę, zgodnie z prawem tego kraju, przejmuje państwo.

***UWAGA** – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!*

XXVII.

DYREKTYWA RADY 93/42/EWG z dnia 14 czerwca 1993 r. dotycząca wyrobów medycznych (Dz.U. UE L 169/1 z 1993 r., ze zm.)

30. Ubezpieczenie uczestników badania – (punkt 2.2 załącznika VIII do dyrektywy) Dla wyrobów wykonanych na zamówienie lub przeznaczonych do badań klinicznych wytwórca lub jego upo-

ważniony przedstawiciel musi sporządzić deklarację zawierającą informacje określone w sekcji 2. Deklaracja dla wyrobów przeznaczonych do badań klinicznych objętych załącznikiem X musi zawierać następujące informacje: potwierdzenie ubezpieczenia uczestników badania.

UWAGA – brak określenia, o jakie dokładnie ubezpieczenie chodzi!

31. Ubezpieczenie OC jednostki notyfikowanej zajmującej się weryfikacją – (punkt 6 załącznika IX do dyrektywy) Jednostka musi posiadać polisę ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, chyba że odpowiedzialność przejmuje państwo zgodnie z prawem krajowym lub państwo członkowskie bezpośrednio przeprowadza kontrolę.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

XXVIII.

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY NR 1999/5/WE z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie urządzeń radiowych i końcowych urządzeń telekomunikacyjnych oraz wzajemnego uznawania ich zgodności (Dz.U. UE L 91/10 z 1999 r., ze zm.)

32. Ubezpieczenie OC jednostki notyfikowanej – (punkt 1.6 załącznika VI do dyrektywy) Jednostka notyfikowana musi wykupić polisę ubezpieczeniową w ramach ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, jeżeli odpowiedzialność taka nie jest przejmowana przez państwo członkowskie zgodnie z prawem krajowym lub jeżeli państwo członkowskie nie jest bezpośrednio odpowiedzialne.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

XXIX.

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/142/WE z dnia 30 listopada 2009 r. odnosząca się do urządzeń spalających paliwa gazowe (Dz.U. UE L 330/10 z 2009 r.)

33. Ubezpieczenie OC jednostki notyfikowanej – (załącznik V do dyrektywy) Jednostki notyfikowane wyznaczone przez państwa członkowskie muszą spełniać następujące warunki minimalne: posiadanie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, o ile taka odpowiedzialność nie jest ponoszona przez państwo na mocy prawa krajowego.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko wtedy, gdy państwo członkowskie nie ponosi bezpośrednio odpowiedzialności!

PODZBIÓR 4

– UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z ROZPORZĄDZEŃ WYKONAWCZYCH DO USTAW

I.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie zwierząt wykorzystywanych w akcjach ratowniczych (DzU z 2012 r., poz. 1444)

1. **Ubezpieczenie przewodnika psa ratowniczego od następstw nieszczęśliwych wypadków – (§ 9 rozporządzenia)** Przed przystąpieniem do egzaminu przewodnik psa ratowniczego przedkłada przewodniczącemu komisji do wglądu: dowód ubezpieczenia przewodnika od następstw nieszczęśliwych wypadków.

II.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 22 października 2012 r. w sprawie norm dopuszczalnego ryzyka w działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (DzU z 2012 r., poz. 1174)

2. **Ubezpieczenie środków pieniężnych zgromadzonych przez członków spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK) – (§ 1 rozporządzenia)** Spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa, zwana dalej „kasą”, zapewnia bezpieczeństwo środków pieniężnych zgromadzonych przez jej członków, poprzez ubezpieczenie tych środków pieniężnych. Ubezpieczenie obejmuje środki pieniężne każdego członka kasy, do wysokości równoważności w walucie polskiej kwoty 100 000 euro, ustalonej z zastosowaniem kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski.

III.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA TRANSPORTU, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie podmiotów upoważnionych do wykonywania przeglądów technicznych jachtów morskich o długości do 15 m (DzU z 2012 r., poz. 79)

3. **Ubezpieczenie OC podmiotów upoważnionych do wykonywania przeglądów technicznych jachtów morskich o długości do 15 m (punkt I.12. załącznika do rozporządzenia)** – podmiot obowiązany jest posiadać ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej obejmujące prowadzenie działalności w zakresie przeglądów technicznych, na kwotę nie mniejszą niż 1 000 000 zł – w przypadku ubiegania się o upoważnienie do przeprowadzania przeglądów jachtów komercyjnych.

IV.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu organizowania praktycznej nauki zawodu w warsztatach szkolnych prowadzo-

nych przez szkołę lub zespół szkół, działających przy zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich (DzU z 2011 r., nr 110, poz. 650)

4. Ubezpieczenie nieletnich od następstw nieszczęśliwych wypadków w zakresie praktycznej nauki zawodu w warsztatach szkolnych prowadzonych przez szkołę lub zespół szkół, działających przy zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich – (§ 7 rozporządzenia) Dyrektor szkoły, przy której odbywa się w ramach warsztatów praktyczna nauka zawodu, zapewnia ubezpieczenie nieletnich od następstw nieszczęśliwych wypadków.

V.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (DzU z 2010 r., nr 244, poz. 1626)

5. Ubezpieczenie uczniów kierowanych na praktyczną naukę zawodu od następstw nieszczęśliwych wypadków – (§ 8 rozporządzenia) Szkoła kierująca uczniami na praktyczną naukę zawodu zapewnia ubezpieczenie uczniów od następstw nieszczęśliwych wypadków.

VI.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 25 czerwca 2010 r. w sprawie szkolenia i egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do wykonywania prac podwodnych (DzU z 2010 r., nr 126, poz. 856)

6. Ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków egzaminowanego ubiegającego się o uprawnienia do wykonywania prac podwodnych – (§ 10 rozporządzenia) Egzamin przeprowadza się na pisemny wniosek zainteresowanej osoby, złożony w siedzibie urzędu lub przesłany pocztą. Do wniosku należy dołączyć: kopię umowy ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków zawartej na czas trwania etapu praktycznego egzaminu.

VII.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA TRANSPORTU, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie wyłączenia zastosowania niektórych przepisów ustawy Prawo lotnicze do niektórych rodzajów statków powietrznych oraz określenia warunków i wymagań dotyczących używania tych statków (DzU z 2013 r., poz. 440)

7. Ubezpieczenie OC egzaminowanego wykonującego skok spadochronowy lub lot – (§ 3 ust. 2) Egzaminowany, wykonujący skok spadochronowy lub lot, posiada polisę potwierdzającą zawarcie ubezpieczenia OC właściwego dla osób eksploatujących statki powietrzne, zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 7 do rozporządzenia.
8. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej pilota lotni za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem lotów na lotniach – (załącznik nr 1, rozdział 5, punkt 5.2.1.2).

9. **Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej pilota paralotni za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem lotów na paralotniach** – (załącznik nr 2, rozdział 5, punkt 5.3.1.2).
10. **Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej pilota motolotni** – (załącznik nr 3, rozdział 5, punkt 5.3.3).
11. **Ubezpieczenie OC osób wykonujących skoki ze spadochronem osobowym, z wyłączeniem pasażera, oraz organizatorów zrzutów** – (załącznik nr 4, rozdział 6, punkt 1.6.1) Osoby wykonujące skoki ze spadochronem osobowym, z wyłączeniem pasażera, oraz organizatorzy zrzutów podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone osobom trzecim w związku z wykonywaniem skoków spadochronowych lub organizowaniem i wykonaniem zrzutów.
12. **Ubezpieczenie OC pilota ultralekkiego statku powietrznego** – (załącznik nr 5, rozdział 5, punkt 5.3) W czasie użytkowania ultralekkiego statku powietrznego jego pilot posiada przy sobie dowód ubezpieczenia OC.

ZAŁĄCZNIK Nr 7 Wymagania dotyczące ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osób eksploatujących statki powietrzne, o których mowa w § 2 rozporządzenia [tj. statki powietrzne wyłączone spod regulacji ustawy Prawo lotnicze], oraz minimalne wysokości sum gwarancyjnych tego ubezpieczenia:

- a) lotni;
- b) paralotni;
- c) motolotni;
- d) modeli latających;
- e) spadochronów, w tym spadochronów ratowniczych;
- f) bezzałogowych statków powietrznych o maksymalnej masie startowej (MTOM) nie większej niż 25 kg;
- g) samolotów, śmigłowców i motoparalotni, używanych w celach niezwiązanych z wykonywaniem przewozu lotniczego, posiadających nie więcej niż dwa miejsca, maksymalną masę startową (MTOM) – zgodnie z rejestracją dokonaną przez państwa członkowskie – nie większą niż:
  - (i) 300 kg dla jednomiejscowego samolotu lądowego/śmigłowca; lub
  - (ii) 450 kg dla dwumiejscowego samolotu lądowego/śmigłowca; lub
  - (iii) 330 kg dla jednomiejscowej amfibii lub jednomiejscowego wodnosamolotu/śmigłowca; lub
  - (iv) 495 kg dla dwumiejscowej amfibii lub dwumiejscowego wodnosamolotu/śmigłowca, jeżeli w przypadku użytkowania takiego statku jako wodnosamolotu/śmigłowca i samolotu lądowego/śmigłowca jego masa nie przekracza, odpowiednio, obu limitów MTOM;
  - (v) 472,5 kg dla dwumiejscowego samolotu lądowego, wyposażonego w spadochronowy system ratowniczy zamontowany do płatowca;
  - (vi) 315 kg dla jednomiejscowego samolotu lądowego, wyposażonego w spadochronowy system ratowniczy zamontowany do płatowca;

- oraz w przypadku samolotów posiadających prędkość przeciągnięcia lub minimalną w locie ustalonym w konfiguracji do lądowania nieprzekraczającą 35 węzłów prędkości cechowanej (CAS);
- h) jedno- i dwumiejscowych wiatrakowców, używanych w celach niezwiązanych z wykonywaniem przewozu lotniczego, o maksymalnej masie startowej nieprzekraczającej 560 kg;
  - g) szybowców, używanych w celach niezwiązanych z wykonywaniem przewozu lotniczego, o maksymalnej masie własnej nieprzekraczającej 80 kg dla statku jednomiejscowego lub 100 kg dla statku dwumiejscowego, w tym szybowców przeznaczonych do startu z nóg pilota;
  - i) wszelkich innych statków powietrznych, używanych w celach niezwiązanych z wykonywaniem przewozu lotniczego, o maksymalnej masie własnej, łącznie z paliwem, nieprzekraczającej 70 kg;
  - j) statków powietrznych, wykorzystywanych wyłącznie na użytek własny, w celach niezwiązanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, które co najmniej w 51% zbudowane zostały przez amatora lub stowarzyszenie amatorów nienastawione na zysk, na ich własny użytek, a nie w celach zarobkowych, o maksymalnej masie startowej (MTOM) do 495 kg, a dla wiatrakowca o maksymalnej masie startowej (MTOM) do 560 kg.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

- 1.1. Załącznik określa wymagania dotyczące ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osób eksploatujących: lotnie, parolotnie, którymi jest możliwy start pieszy, spadochrony, modele latające oraz bezzałogowe statki powietrzne o masie do 20 kg, zwanych dalej „osobami eksploatującymi”, za szkody wyrządzone w związku z ruchem tych statków, zwanego dalej „ubezpieczeniem OC”, w szczególności zakres ubezpieczenia OC, termin powstania obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC oraz minimalną sumę gwarancyjną tego ubezpieczenia.
- 1.2. Przy zawieraniu umowy ubezpieczenia OC osób eksploatujących nie jest konieczne określanie egzemplarzy statków powietrznych. W ubezpieczeniu OC określa się jedynie rodzaj statków powietrznych.
- 1.3. Ubezpieczenie OC może być zawierane także przez podmiot szkolący lub inny podmiot organizujący loty, skoki spadochronowe lub zrzuty, jako ubezpieczenie zbiorowe i bezimienne, bez konieczności indywidualnego zawierania tego ubezpieczenia przez każdego uczestnika szkolenia, lotów, skoków lub zrzutów.
2. Ilekroć w załączniku jest mowa o:
  - 1) osobie trzeciej – rozumie się przez to osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej niebędącą ubezpieczającym, pasażerem lub członkiem załogi;
  - 2) pasażerze – rozumie się przez to osobę uczestniczącą w locie za zgodą dowódcy statku powietrznego, niebędącą członkiem załogi;
  - 3) parolotni – rozumie się przez to parolotnię, parolotnię z napędem oraz motoparolotnię, którą możliwy jest start pieszy;
  - 4) SDR [Specjalne Prawa Ciągnięcia] – rozumie się przez to międzynarodową jednostkę wymiany o charakterze pieniądza bezgotówkowego, określoną przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy.
- 3.1. Ubezpieczenie OC może być zawarte jako rozszerzenie warunków innego rodzaju ubezpieczenia, w tym nieobowiązkowego.

- 3.2. Osoby eksploatujące statki powietrzne mogą ubezpieczyć się łącznie w ramach wspólnej sumy gwarancyjnej, jeżeli:
- 1) wykonują ten sam rodzaj działalności lotniczej oraz są zagrożone tym samym rodzajem ryzyka;
  - 2) wysokość sum gwarancyjnych odpowiada wysokościami limitów zawartych w załączniku.
- 3.3. Osoby eksploatujące statki powietrzne, prowadzące więcej niż jedną działalność lotniczą, mogą w jednym ubezpieczeniu OC objąć wszystkie ryzyka, którymi są zagrożone, jeżeli suma gwarancyjna ubezpieczenia będzie nie niższa niż najwyższa suma gwarancyjna określona w załączniku lub przepisach wydanych na podstawie art. 209 ust. 7 ustawy, odpowiednio dla prowadzonych działalności.
4. Równowartość w złotych kwot podanych w SDR ustala się przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu:
- 1) wyrządzenia szkody – dla jej likwidacji;
  - 2) zawarcia umowy ubezpieczenia OC – dla jej zawarcia.

Rozdział 2

Ubezpieczenie OC osób eksploatujących statki powietrzne

5. Ubezpieczeniem OC osób eksploatujących statki powietrzne jest objęta odpowiedzialność cywilna tych osób w rozumieniu art. 206 ustawy za szkody wynikłe w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, powstałe w związku z ruchem statków powietrznych, a także spowodowane przez jakąkolwiek osobę, zwierzę lub rzecz z nich wypadającą oraz przez użycie spadochronu w celach ratowniczych.
- 6.1. Ubezpieczenie OC osób eksploatujących obejmuje szkody polegające na:
- 1) uszkodzeniu ciała, rozstroju zdrowia lub śmierci osoby trzeciej;
  - 2) uszkodzeniu mienia osoby trzeciej na powierzchni ziemi, wody lub w powietrzu.
- 6.2. Ubezpieczenie OC osób eksploatujących nie obejmuje szkód, o których mowa w pkt 6.1, powstałych wskutek działań wojennych, stanu wojennego, rozruchów i zamieszek oraz aktów terroru.
- 6.3. Ubezpieczenie OC osoby eksploatującej obejmuje również szkody polegające na uszkodzeniu ciała, rozstroju zdrowia lub śmierci pasażera, jeżeli tylko zdarzenie, które je spowodowało, miało miejsce na pokładzie statku powietrznego lub podczas czynności związanych z wsiadaniem lub wysiadaniem.
7. Obowiązek ubezpieczenia OC osób eksploatujących statki powietrzne powstaje w dniu rozpoczęcia lotu lub skoku, wykonywanego w całości lub części w polskiej przestrzeni powietrznej.
8. Minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia OC, o którym mowa w pkt 6.1, osób eksploatujących lotnie, parolotnie oraz spadochrony, w zakresie szkód wyrządzonych osobom trzecim w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, wynosi równowartość w złotych kwoty 10 000 SDR.
9. Minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia OC, o którym mowa w pkt 6.1, osób eksploatujących modele latające o masie od 5 do 20 kg, w zakresie szkód wyrządzonych osobom trzecim w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, wynosi równowartość w złotych kwoty 3000 SDR.
10. Minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia OC osób eksploatujących prototyp statku powietrznego lub statek powietrzny, o którym mowa w pkt 1.1, dla którego nie wydano jeszcze dokumentów zdatności do lotu, skoku lub użycia, dopuszczony do lotu lub skoku zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 2 i 4 ustawy lub na podstawie zgody Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego, o której mowa w art. 49 ust. 1 ustawy, w odniesieniu do jednego

zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, wynosi równowartość w złotych kwoty 10 000 SDR, a w odniesieniu do pasażera, z tytułu jednego zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, wynosi równowartość w złotych kwoty 20 000 SDR.

11. Minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia OC osób eksploatujących statki powietrzne, w odniesieniu do pasażera, z tytułu jednego zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, wynosi równowartość w złotych kwoty 20 000 SDR.

VIII.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO z dnia 12 października 2006 r. w sprawie podejmowania i odbywania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych (DzU z 2006 r., nr 190, poz. 1406)

13. Ubezpieczenie cudzoziemców przyjmowanych na studia i szkolenia, na wypadek choroby lub następstw nieszczęśliwych wypadków na okres kształcenia w Polsce – (§ 1 rozporządzenia) Cudzoziemcy mogą być przyjmowani na studia i szkolenia, o których mowa w ust. 1, oraz uczestniczyć w badaniach naukowych i pracach rozwojowych, jeżeli posiadają polisę ubezpieczeniową na wypadek choroby lub następstw nieszczęśliwych wypadków na okres kształcenia w Polsce albo Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego lub przystąpią do ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia niezwłocznie po rozpoczęciu kształcenia.

***UWAGA** – ubezpieczenie wariantywne – cudzoziemiec może przedstawić EKUZ lub przystąpić do ubezpieczenia w NFZ.*

IX.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 21 marca 2005 r. w sprawie sposobu uznawania i upoważniania instytucji klasyfikacyjnej do wykonywania zadań administracji morskiej (DzU z 2005 r., nr 61, poz. 540)

14. Ubezpieczenie OC instytucji klasyfikacyjnej do wykonywania zadań administracji morskiej – (punkt 6.4.6. załącznika nr 2 do rozporządzenia) Instytucja klasyfikacyjna zobowiązana jest zawrzeć umowy ubezpieczenia odpowiedzialności i utrzymywać ich ważność przez cały okres obowiązywania umowy. Kopie umów będą przekazywane organowi administracji morskiej.

X.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla kolei linowych przeznaczonych do przewozu osób (DzU z 2004 r., nr 15, poz. 130)

15. Ubezpieczenie OC jednostki notyfikowanej odpowiedzialnej za dokonywanie ocen zgodności – (§ 29 rozporządzenia).

***UWAGA** – brak parametrów ubezpieczenia!*

XI.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 18 lipca 2003 r. w sprawie egzaminów państwowych na licencje lub uprawnienia lotnicze (DzU z 2003 r., nr 168, poz. 1637)

16. Ubezpieczenie statku powietrznego obejmujące także egzaminatora praktycznego – (§ 38 rozporządzenia).

UWAGA – brak parametrów ubezpieczenia!

XII.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (DzU z 2001 r., nr 135, poz. 1516)

17. Ubezpieczenie uczestników wycieczek i imprez od następstw nieszczęśliwych wypadków – (§ 15 rozporządzenia) Uczestnicy wycieczek i imprez podlegają ubezpieczeniu od następstw nieszczęśliwych wypadków, a w przypadku wycieczki lub imprezy zagranicznej – ubezpieczeniu od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia.

XIII.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 12 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kierowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rehabilitację leczniczą oraz udzielania zamówień na usługi rehabilitacyjne (DzU z 2001 r., nr 131, poz. 1457)

18. Ubezpieczenie OC oferenta składającego ofertę na prowadzenie rehabilitacji w ramach prewencji rentowej – (§ 10 rozporządzenia).

UWAGA – brak parametrów ubezpieczenia!

XIV.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ z dnia 11 maja 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad powoływania i finansowania oraz trybu działania komisji bioetycznych (DzU z 1999 r., nr 47, poz. 480)

19. Ubezpieczenie osób mających uczestniczyć w eksperymencie medycznym – (§ 4 rozporządzenia).

UWAGA – brak parametrów ubezpieczenia!

XV.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 28 lipca 1986 r. w sprawie zasad wynagradzania oraz szczególnych uprawnień osób biorących udział w wyprawach polarnych prowadzonych i organizowanych przez Polską Akademię Nauk (DzU z 1986 r., nr 33, poz. 159)

20. Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków uczestników wypraw polarnych w okresie pobytu za granicą uczestników wypraw – (§ 8 rozporządzenia) Jednostka Polskiej Akademii Nauk organizująca wyprawę polarną zawiera z Państwowym Zakładem Ubezpieczeń na koszt własny umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków w okresie pobytu za granicą uczestników wypraw. Wysokość kwoty ubezpieczenia wynosi: 30 zł – w razie śmierci uczestnika wyprawy, 60 zł – w razie trwałego kalectwa uczestnika wyprawy.

XVI.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 23 czerwca 2010 r. w sprawie warunków dokonywania zabezpieczeń finansowych w grach hazardowych (DzU z 2010 r., nr 115, poz. 770)

21. Ubezpieczenie budynków i budowli znajdujących się na nieruchomości podmiotu wykonującego działalność w zakresie gier hazardowych, na którą została ustanowiona hipoteka, wraz z dowodem przeniesienia praw wynikających z umowy ubezpieczenia na rzecz Skarbu Państwa – (§ 2 rozporządzenia).

UWAGA – ubezpieczenie jako warunek dokonania zabezpieczenia hipotecznego, o którym mowa w art. 63 ust. 3 punkt 3 ustawy o grach hazardowych, w celu zapewnienia ochrony interesu finansowego uczestników gier hazardowych oraz zabezpieczenia zobowiązań podatkowych z tytułu podatku od gier.

PODZBIÓR 5

– UBEZPIECZENIA WYNIKAJĄCE Z NIERATYFIKOWANYCH UMÓW MIĘDZYNARODOWYCH

I.

PROGRAM WYKONAWCZY na lata 2011–2013 do Umowy o współpracy kulturalnej między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Syryjskiej Republiki Arabskiej, podpisany w Damaszku dnia 21 lutego 2011 r. (DzU z 2011 r., nr 148, poz. 884)

1. Ubezpieczenie NNW lub na wypadek choroby uczestników wymiany kulturalnej (art. 42 i 43).

II.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Nowej Zelandii w sprawie Programu Zwiedzaj i Pracuj (Working Holiday Scheme), podpisana w Warszawie dnia 9 maja 2008 r. (DzU z 2010 r., nr 70, poz. 449)

2. Ubezpieczenie obywatela Nowej Zelandii na wypadek choroby oraz na potrzeby kompleksowego leczenia szpitalnego na cały okres pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 5).

III.

MEMORANDUM sporządzone w Londynie dnia 28 maja 2003 r. o porozumieniu między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej dotyczące planu międzynarodowej obserwacji naukowej prowadzonej przez Komisję do spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki (DzU z 2003 r., nr 196, poz. 1914)

3. Ubezpieczenie wypadków i chorób obserwatora naukowego w trakcie jego pobytu na statku (art. 2).

IV.

UMOWA sporządzona w Kijowie dnia 20 maja 1997 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty (DzU z 2000 r., nr 3, poz. 29)

4. Ubezpieczenie wystaw (art. 3).

V.

PROGRAM WSPÓŁPRACY między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Korei w dziedzinie kultury, nauki i edukacji na lata 2009–2011, podpisany w Seulu dnia 5 grudnia 2008 r. (DzU z 2009 r., nr 46, poz. 382)

5. **Ubezpieczenie na wypadek choroby lub nieszczęśliwego wypadku uczestników wymian naukowo-studenckich** – Strona wysyłająca zapewni, że osoby uczestniczące w wymianie objętej Programem będą posiadały ubezpieczenie (polisę) na wypadek choroby lub nieszczęśliwego wypadku, chyba że prawo do świadczeń zdrowotnych wynika z przepisów państwa przyjmującego (art. 22).

***UWAGA** – ubezpieczenie wariantywne! Uczestnik może być objęty świadczeniami zdrowotnymi państwa przyjmującego.*

6. **Ubezpieczenie wystaw** – Strona przyjmująca pokryje koszty urządzenia wystawy, w tym transportu międzynarodowego w obie strony i transportu miejscowego, zapewni bezpieczeństwo eksponatów i odpowiednie miejsce do zaprezentowania wystawy, dostarczy wszelkie niezbędne dokumenty dla rozstrzygnięcia ewentualnych roszczeń z tytułu ubezpieczenia w razie utraty lub uszkodzenia eksponatów oraz pokryje koszty ubezpieczenia eksponatów przez cały okres otwarcia wystawy (art. 31).

VI.

PROTOKÓŁ podpisany w Warszawie dnia 25 kwietnia 2012 r. o współpracy kulturalnej między Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Kultury Chińskiej Republiki Ludowej na lata 2012–2015 (M.P. z 2012 r., poz. 351)

7. **Ubezpieczenie uczestników wymiany osobowej** – Instytucja wysyłająca zapewni, że osoby uczestniczące w wymianie (pobyty, wizyty, staże, szkolenia) będą posiadać ubezpieczenie gwarantujące pokrycie kosztów niezbędnego leczenia w przypadkach nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków na terytorium państwa drugiej Strony, jak również pokrycie kosztów transportu sanitarnego do państwa zamieszkania (art. 17).

VII.

UMOWA między Ministrem Zdrowia Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Ochrony Zdrowia Ukrainy o współpracy w dziedzinie ochrony zdrowia, podpisana w Warszawie dnia 14 marca 2008 r. (M.P. z 2010 r., nr 36, poz. 511)

8. **Ubezpieczenie uczestników wymiany na wypadek nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków** – Strona wysyłająca zapewni, że osoby uczestniczące w wymianie objętej umową

będą posiadały ubezpieczenie na wypadek nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków. Inne rodzaje usług medycznych będą świadczone na zasadzie odpłatności (art. 7).

VIII.

PROGRAM WSPÓŁPRACY między Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Kultury Rządu Republiki Indii na lata 2010–2013, podpisany w New Delhi dnia 7 września 2010 r. (M.P. z 2010r., nr 98, poz. 1153)

9. **Ubezpieczenie kosztów niezbędnego leczenia w przypadkach nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków, jak również pokrycia kosztów transportu sanitarnego osób objętych wymianą** – (punkt I.8 umowy) Strona wysyłająca zapewni, że osoby objęte wymianą będą posiadać ubezpieczenie (polisę), spełniające kryteria przewidziane w przepisach prawa obowiązującego na terytorium państwa Strony przyjmującej, gwarantujące pokrycie kosztów niezbędnego leczenia w przypadkach nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków, jak również pokrycie kosztów transportu sanitarnego do państwa zamieszkania.
10. **Ubezpieczenie kosztów niezbędnego leczenia w przypadkach nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków, jak również pokrycia kosztów transportu sanitarnego członków zespołów artystycznych** - (punkt II.5 umowy) Strona wysyłająca zapewni, że członkowie zespołów artystycznych będą posiadać ubezpieczenie (polisę), spełniające kryteria przewidziane w przepisach prawa obowiązującego na terytorium państwa Strony przyjmującej, gwarantujące pokrycie kosztów niezbędnego leczenia w przypadkach nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków, jak również pokrycie kosztów transportu sanitarnego do państwa zamieszkania.
11. **Ubezpieczenie eksponatów w ramach wystaw** – (punkt III.9 umowy) Strona wysyłająca pokrywa koszty ubezpieczenia eksponatów na okres transportu i pobytu wystawy poza granicami jej państwa.

IX.

MEMORANDUM O POROZUMIENIU między Ministrem Zdrowia Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Zdrowia Chińskiej Republiki Ludowej o współpracy w dziedzinie ochrony zdrowia i nauk medycznych, podpisane w Warszawie dnia 25 maja 2007 r. (M.P. z 2010 r., nr 36, poz. 509)

12. **Ubezpieczenie specjalistów i pracowników naukowych uczestniczących w wymianie, na wypadek nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków** – (art. 5 umowy) Strona wysyłająca zapewni, aby specjaliści i pracownicy naukowci uczestniczący w wymianie w ramach realizacji niniejszego Memorandum o Porozumieniu posiadali ubezpieczenie (polisę) na wypadek nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków, chyba że prawo do świadczeń opieki zdrowotnej wynika z przepisów prawnych państwa przyjmującego.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko, jeżeli prawo do świadczeń opieki zdrowotnej nie wynika z przepisów prawnych państwa przyjmującego.

X.

PROGRAM WSPÓŁPRACY między Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Kultury Republiki Białorusi na lata 2012–2014, podpisany w Mińsku dnia 19 listopada 2012 r. [M.P. z 2013 r., poz. 28]

13. Ubezpieczenie kosztów niezbędnego leczenia w przypadkach nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków, jak również pokrycia kosztów transportu sanitarnego osób objętych wymianą – (punkt 2 umowy) Instytucja wysyłająca zapewni, że osoby objęte wymianą będą posiadać ubezpieczenie (polisę), spełniające kryteria przewidziane w przepisach prawa obowiązującego na terytorium drugiego państwa, gwarantujące pokrycie kosztów niezbędnego leczenia w przypadkach nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków, jak również pokrycie kosztów transportu sanitarnego do państwa zamieszkania.

XI.

POROZUMIENIE między Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Edukacji Chińskiej Republiki Ludowej o współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego, podpisane w Pekinie dnia 20 grudnia 2011 r. [M.P. z 2012 r., poz. 122]

14. Ubezpieczenie osób uczestniczących w wymianie, na wypadek nagłych zachorowań lub następstw nieszczęśliwych wypadków – (art. 5 umowy) Strona wysyłająca zapewni, że osoby uczestniczące w wymianie objętej niniejszym Porozumieniem będą posiadały ubezpieczenie na wypadek nagłych zachorowań lub następstw nieszczęśliwych wypadków.

XII.

PROGRAM WSPÓŁPRACY między Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Edukacji i Nauki Republiki Albanii w dziedzinie nauki i szkolnictwa wyższego, podpisany w Tiranie dnia 14 czerwca 2007 r. [M.P. z 2007 r., nr 56, poz. 631]

15. Ubezpieczenie osób uczestniczących w wymianie, na wypadek nagłych zachorowań lub następstw nieszczęśliwych wypadków – (art. 13 umowy) Strona wysyłająca zapewni, iż osoby uczestniczące w wymianie objętej Programem będą posiadały ubezpieczenie (polisę) na wypadek nagłych zachorowań lub nieszczęśliwego wypadku, chyba że prawo do świadczeń zdrowotnych wynika z przepisów państwa Strony przyjmującej.

XIII.

PROGRAM WSPÓŁPRACY między Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Kultury Republiki Słowackiej na lata 2012–2014, podpisany w Pradze dnia 1 czerwca 2012 r. (M.P. z 2012 r., poz. 409)

16. **Ubezpieczenie ekspozatów w ramach wystaw** – (art. 17 umowy) Szczegółowe warunki finansowe organizacji wystaw będą uzgadniane między właściwymi instytucjami i zostaną określone w odrębnych porozumieniach podpisanych przez te podmioty. W przypadku braku odrębnych ustaleń organizacja wystaw będzie odbywać się na następujących zasadach:
- 5) instytucja wysyłająca pokrywa koszty ubezpieczenia na czas trwania wystawy i na czas transportu do państwa przyjmującego i z powrotem (kompletne ubezpieczenie wystawy).

UWAGA – *ubezpieczenie wariantywne! Postanowienia umowy stosuje się tylko wtedy, kiedy Strony nie poczynią odrębnych ustaleń!*

XIV.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Kanady o wspieraniu mobilności młodych obywateli, sporządzona w Warszawie dnia 14 lipca 2008 r. (M.P. z 2009 r., nr 58, poz. 781)

17. **Ubezpieczenie zapewniające pokrycie kosztów leczenia, w tym kosztów leczenia szpitalnego i transportu sanitarnego, na okres legalnego pobytu w drugim państwie, osobom ubiegającym się o wyjazd do drugiego państwa w celach przewidzianych umową** (np. w celu uzupełnienia swojego wykształcenia w ramach szkolnictwa wyższego, zdobywania doświadczenia zawodowego oraz pogłębienia znajomości języków, kultury i wiedzy o społeczeństwie drugiego państwa) – (art. 3 umowy).
18. **Dodatkowe ubezpieczenie dla obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, którzy wjeżdżają na terytorium Kanady na podstawie niniejszej Umowy i podejmą pracę wymagającą dodatkowego ubezpieczenia** – (art. 3 umowy).

XV.

POROZUMIENIE o współpracy między Ministrem Edukacji Narodowej i Sportu Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Edukacji Republiki Białorusi, podpisane w Warszawie dnia 28 kwietnia 2005 r. (M.P. z 2005 r., nr 57, poz. 778)

19. **Ubezpieczenie osób uczestniczących w wymianie, na wypadek nagłych zachorowań lub następstw nieszczęśliwych wypadków** – (art. 9 umowy) Strona wysyłająca zapewni, że osoby uczestniczące w wymianie objętej Porozumieniem będą posiadały ubezpieczenie (polisę) na wypadek nagłych zachorowań lub nieszczęśliwych wypadków, chyba że prawo do świadczeń zdrowotnych wynika z prawa wewnętrznego kraju przyjmującego.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Konieczne tylko, jeżeli prawo do świadczeń opieki zdrowotnej nie wynika z przepisów prawnych państwa przyjmującego.

XVI.

UMOWA między Ministrem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Obrony Narodowej Chińskiej Republiki Ludowej o współpracy w dziedzinie obronności, podpisana w Pekinie dnia 16 grudnia 2009 r. [M.P. z 2010 r., nr 97, poz. 1131]

20. Ubezpieczenie zdrowotne i od następstw nieszczęśliwych wypadków personelu cywilnego i wojskowego – Strona wysyłająca zapewni wymagane ubezpieczenie osobowe i pokryje jego koszty, łącznie z ubezpieczeniem zdrowotnym i od następstw nieszczęśliwych wypadków.

XVII.

UMOWA o Wymianie Młodzieży między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Państwa Izrael, podpisana w Warszawie dnia 29 sierpnia 1991 r. [M.P. z 2006 r., nr 27, poz. 298]

21. Ubezpieczenie kosztów za zguby, opieki medycznej i od nieszczęśliwych wypadków osób objętych wymianą – Strona wysyłająca ponosi koszty podróży do miejsca docelowego na terytorium Strony przyjmującej, koszty podróży powrotnej oraz całość kosztów ubezpieczenia za zguby, opiekę medyczną i od nieszczęśliwych wypadków.

XVIII.

POROZUMIENIE WYKONAWCZE między Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Edukacji, Kultury i Nauki Mongolii w sprawie realizacji Programu Stypendialnego dla studentów mongolskich podejmujących i odbywających studia w polskich uczelniach, podpisane w Warszawie dnia 18 lipca 2007 r. [M.P. z 2007 r., nr 56, poz. 633]

22. Ubezpieczenie na wypadek choroby lub następstw nieszczęśliwych wypadków studentów mongolskich – (art. 3 umowy) Osoby, o których mowa w artykule 1 ustęp 1, zakwalifikowane na studia w Polsce, wykupią polisę ubezpieczeniową na wypadek choroby lub następstw nieszczęśliwych wypadków albo przystąpią do ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia.

UWAGA – ubezpieczenie wariantywne! Uczestnik może przystąpić do ubezpieczenia w NFZ!

XIX.

UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej dotycząca współpracy w dziedzinie obronności, sporządzona w Wilnie dnia 5 lutego 2001 r. [M.P. z 2002 r., nr 6, poz. 117]

23. **Ubezpieczenie personelu, w tym koszty ubezpieczenia na wypadek choroby** – (art. 8 umowy) Finansowanie działań w ramach współpracy będzie odbywać się zgodnie z zasadą wzajemności i będzie realizowane według następujących zasad: Strona wysyłająca będzie pokrywać koszty ubezpieczenia personelu, w tym koszty ubezpieczenia na wypadek choroby.

XX.

UMOWA sporządzona w Brukseli dnia 24 lutego 2003 r. między Rzeczpospolitą Polską a Unią Europejską w sprawie uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w Misji Policijnej Unii Europejskiej w Bośni i Hercegowinie (M.P. z 2004 r., nr 36, poz. 641)

24. **Ubezpieczenie policjantów i/lub międzynarodowego personelu cywilnego uczestniczącego w Misji Policijnej Unii Europejskiej w Bośni i Hercegowinie** – Rzeczpospolita Polska będzie ponosiła koszty wysłania oddelegowanych przez nią policjantów i/lub międzynarodowego personelu cywilnego, włącznie z kosztami wynagrodzenia, świadczeń, leczenia, ubezpieczenia i podróży do Bośni i Hercegowiny oraz z powrotem.

XXI.

POROZUMIENIE o współpracy między Ministrem Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Oświaty i Nauki Ukrainy, sporządzone w Górowie Ławeckim dnia 2 lipca 2001 r. (M.P. z 2002 r., nr 6, poz. 127)

25. **Ubezpieczenie medyczne członków delegacji specjalistów** – (art. 17 umowy) W celu oceny współpracy między ministerstwami i wymiany doświadczeń strony będą wymieniały delegacje specjalistów. Strona wysyłająca pokrywa koszty pobytu (hotel i wyżywienie), ubezpieczenia medycznego i podróży.

Lista przykładowych ubezpieczeń „obowiązkowych” i/lub „przymusowych”, uchylonych w ostatnim czasie

I.

USTAWA z dnia 16 listopada 2000 r. o domach składowych oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego i innych ustaw (DzU z 2000 r., nr 114, poz. 1191 ze zm.)

Ubezpieczenie towarów przemysłowych, przyjętych na skład, od ognia i innych zdarzeń losowych (chyba że umówiono się inaczej – art. 22 ust. 1 ustawy) oraz ubezpieczenie towarów rolnych, przyjętych na skład, od ognia i innych zdarzeń losowych (z tego obowiązku dom składowy nie mógł być zwolniony – art. 22 ust. 2 ustawy).

UWAGA: ustawa uchylona z dniem 1 lipca 2011 r.

II.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 25 kwietnia 2005 r. w sprawie wyłączenia zastosowania niektórych przepisów ustawy Prawo lotnicze do niektórych rodzajów statków powietrznych oraz określenia warunków i wymagań dotyczących używania tych statków (DzU z 2005 r., nr 107, poz. 904)

- 1. Ubezpieczenie osób eksploatujących lotnie, parolotnie przeznaczone do startu pieszego oraz spadochrony – (§ 1 ust. 4a rozporządzenia)** Osoby eksploatujące lotnie, parolotnie przeznaczone do startu pieszego oraz spadochrony ubezpieczają się na warunkach określonych w załączniku nr 6 do rozporządzenia.
- 2. Ubezpieczenie osób eksploatujących motolotnie oraz parolotnie nieprzeznaczone do startu pieszego (§ 1 ust. 4b rozporządzenia)** Osoby eksploatujące motolotnie oraz parolotnie nieprzeznaczone do startu pieszego ubezpieczają się na warunkach określonych w rozporządzeniu nr 785/2004.
- 3. Ubezpieczenie OC egzaminowanego wykonującego skok spadochronowy lub lot – (§ 2 ust. 2 rozporządzenia)** Egzaminowany, wykonujący skok spadochronowy lub lot, powinien posiadać polisę potwierdzającą zawarcie ubezpieczenia OC właściwego dla osób eksploatujących statki powietrzne, zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 6 do rozporządzenia.
- 4. Ubezpieczenie OC instruktora oraz egzaminatora sprawującego nadzór instruktorski nad egzaminowanym podczas lotu lub skoku egzaminacyjnego – (§ 2 ust. 3 rozporządzenia)** Nadzór instruktorski nad egzaminowanym podczas lotu lub skoku egzaminacyjnego, w zakresie posiadanych uprawnień instruktorskich, może wykonywać instruktor posiadający ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej związanej z wykonywaniem czynności instruktora od-

powiedniej specjalności, na sumę gwarancyjną nie mniejszą niż określona dla danego statku powietrznego w tabeli nr 1 załącznika nr 6 do rozporządzenia – po złożeniu egzaminatorowi pisemnego oświadczenia o podjęciu się tego nadzoru. Nadzór instruktorski nad egzaminowanym podczas lotu lub skoku egzaminacyjnego, w zakresie posiadanych uprawnień instruktorskich, może wykonywać także egzaminator posiadający ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej związanej z wykonywaniem czynności instruktora odpowiedniej specjalności, na sumę gwarancyjną nie mniejszą niż określona dla danego statku powietrznego w tabeli nr 1 załącznika nr 6 do rozporządzenia.

5. **Ubezpieczenie OC osób wykonujących skoki ze spadochronem osobowym (z wyłączeniem pasażera tandemu) oraz organizatorów zrzutów** – (rozdział 6 załącznika nr 4 do rozporządzenia) Osoby wykonujące skoki ze spadochronem osobowym, z wyłączeniem pasażera tandemu, oraz organizatorzy zrzutów podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone osobom trzecim w związku z wykonywaniem skoków spadochronowych lub organizowaniem i wykonywaniem zrzutów.
6. **Ubezpieczenie OC osób eksploatujących statki powietrzne, o których mowa w § 1 rozporządzenia** – (rozdział 2 załącznika nr 6 do rozporządzenia) Ubezpieczeniem OC osób eksploatujących statki powietrzne jest objęta odpowiedzialność cywilna tych osób w rozumieniu art. 207 ustawy Prawo lotnicze – za szkody wynikłe w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, powstałe w związku z ruchem statków powietrznych, a także spowodowane przez jakąkolwiek osobę, zwierzę lub rzecz z nich wypadającą oraz użycie spadochronu w celach ratowniczych.

UWAGA: rozporządzenie uchylone z dniem 19 marca 2013 r.

III.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 25 maja 2002 r. w sprawie upoważnienia polskich organizacji o zasięgu ogólnokrajowym zrzeszających międzynarodowych przewoźników drogowych do wydawania zezwoleń zagranicznych (DzU z 2002 r., nr 68, poz. 627)

Ubezpieczenie zezwoleń na wykonywanie transportu międzynarodowego od wszelkiego ryzyka na kwotę nie niższą niż kwota stanowiąca iloczyn liczby zezwoleń zagranicznych będących każdorazowo w posiadaniu organizacji i opłat należnych z tytułu ich wydania (§ 2 ust. 6 rozporządzenia).

UWAGA: rozporządzenie uchylone z dniem 2 lipca 2011 r.

IV.

USTAWA z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (DzU z 2006 r., nr 191, poz. 1410 ze zm.)

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 21 grudnia 2006 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej dysponenta jednostki systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (DzU z 2006 r., nr 236, poz. 1803)

Ubezpieczenie OC dysponenta jednostki systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego – (art. 7 ustawy) Dysponent podlegał ubezpieczeniu OC obejmującemu szkody wyrządzone przy wykonywaniu medycznych czynności ratunkowych przez wykonujące te czynności zespoły ratownictwa medycznego oraz udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej przez szpitalne oddziały ratunkowe.

***UWAGA:** ustawa i rozporządzenie uchylone z dniem 29 września 2007 r.*

V.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 23 marca 2004 r. w sprawie podmiotów, w których jest wykonywana kara ograniczenia wolności oraz praca społecznie użyteczna (DzU z 2004 r., nr 56, poz. 544)

Ubezpieczenie skazanego od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz od odpowiedzialności cywilnej z tytułu wyrządzenia osobie trzeciej szkody przy wykonywaniu pracy (§ 5 rozporządzenia).

***UWAGA:** rozporządzenie uchylone z dniem 8 czerwca 2010 r.*

IV. KONKLUZJE

Opracowanie: Władysław W. Mogiński

UBEZPIECZENIA OBOWIĄZKOWE I INNE FORMY PRZYMUSU UBEZPIECZENIA W USTAWODAWSTWIE POLSKIM

I. Uwagi wstępne

Jak wiadomo, postulowana od wielu lat reforma prawa w dziedzinie ubezpieczeń obowiązkowych wciąż nie została podjęta, a jedną z przeszkód jest z pewnością brak rzetelnej i całościowej diagnozy aktualnego stanu prawnego. Wydaje się, że zaprezentowane wyżej zestawienie ubezpieczeń obowiązkowych oraz innych form przymusu ubezpieczenia (zwane dalej **Zestawieniem**) wypełnia tę lukę. Z inicjatywy Polskiej Izby Ubezpieczeń, dużym wysiłkiem zespołu pod kierunkiem Prof. E. Kowalewskiego, udało się opracować zbiór blisko 160 ubezpieczeń mających cechy ubezpieczeń obowiązkowych bądź tak określanych. Za benedyktyńską pracę należą się autorom wyrazy uznania. Ważne jest teraz, aby jak najlepiej wykorzystać wyniki tej pracy.

Celem niniejszych uwag jest wstępna charakterystyka i komentarz do Zestawienia. Opracowanie to traktuję jako wkład w proces porządkowania prawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, który należałoby pilnie podjąć.¹² Będę chciał ukazać różnicowanie form przymusu ubezpieczenia w ustawodawstwie, a także zaproponować kryteria ich systematyki. Mam nadzieję, że uwagi te okażą się przydatne do kwalifikacji prawnej poszczególnych przypadków ubezpieczeń, których tak wiele ujęto w Zestawieniu.

Pragnę mocno podkreślić praktyczny cel niniejszych uwag i ich ścisłe powiązanie z Zestawieniem. Chodzi mi przede wszystkim o pomoc przy jego analizie, dzięki wskazaniu algorytmu ułatwiającego prawidłową i zgodną z prawem interpretację poszczególnych rodzajów ubezpieczeń. Mniejszą wagę przykładam do rozważań teoretycznych, a warstwę erudycyjną ograniczam do niezbędnego minimum.

Wiele już napisano na temat konieczności zreformowania systemu prawnego ubezpieczeń obowiązkowych w Polsce.¹³ Szkoda, że nie udało się dokonać głębszych zmian, mimo kilku nowelizacji

12. Uważam, że „środowisko ubezpieczeniowe jest wystarczająco silne pod względem koncepcyjnym i organizacyjnym, że może – nie czekając na decyzje organów państwowych – opracować autorski projekt kodyfikacji prawa o ubezpieczeniach obowiązkowych”, W. Mogiński, *O potrzebie reformy systemu prawnego ubezpieczeń obowiązkowych* [w:] *Ubezpieczenie budynków od ryzyka katastroficznych. Aspekty prawno-ekonomiczne*, [red. E. Kowalewski], Toruń 2013, s. 50.

13. Zob. zwłaszcza W. Mogiński, *O potrzebie reformy systemu prawnego ubezpieczeń obowiązkowych*, [w:] *Ubezpieczenie budynków od ryzyka katastroficznych. Aspekty prawno-ekonomiczne*, [red. E. Kowalewski], Toruń 2013, s. 35–50.

ustawy z 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych.¹⁴ W efekcie mamy swego rodzaju „układ zamknięty”: z jednej strony – skutek zbyt małej aktywności ustawodawcy – nie został precyzyjnie nakreślony reżim prawny ubezpieczeń obowiązkowych, a z drugiej strony – skutek zbyt dużej aktywności tegoż ustawodawcy – mamy nadmiar ubezpieczeń tylko z nazwy przypominających wzorzec ustawowy, który zresztą nie jest brany pod uwagę przy wprowadzaniu kolejnych ubezpieczeń. W ten sposób koło się zamyka. Taka sytuacja trwa od wielu lat, a ustawa z 2003 roku niewiele tu – wbrew oczekiwaniom – zmieniła. Dlatego opracowanie Zestawienia można uznać za reakcję środowiska ubezpieczeniowego na obecny chaos legislacyjny. Mogę tylko wyrazić nadzieję, że zostanie ono właściwie wykorzystane.

II. Ogólna ocena występujących form przymusu ubezpieczenia

Zestawienie zawiera zbiór blisko 160 przypadków ubezpieczeń, w mniejszym lub większym stopniu nasyconych elementami „przymusu ubezpieczenia”, przez który rozumiem ograniczenia swobody kontraktowej w ubezpieczeniach poprzez obowiązek, nakaz lub powinność zawarcia umowy ubezpieczenia.¹⁵

Usystematyzowanie tak obszernej zbioru ubezpieczeń nie jest zadaniem łatwym. Nie chodzi nawet o aspekty ilościowe, bo różnice liczbowe pomiędzy poszczególnymi autorami można dość łatwo wyjaśnić zastosowaniem różnych kryteriów, lecz o aspekty merytoryczne, dotyczące kwalifikacji prawnej poszczególnych ubezpieczeń.

Lektura Zestawienia rodzi szereg refleksji. Pierwsza z nich jest taka, że pomimo zasady dobrowolności ochrony ubezpieczeniowej (art. 12 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej), w ustawodawstwie występuje tak wiele przypadków przymusu ubezpieczenia odbiegających w różnym stopniu od tej zasady. Kolejna refleksja ukazuje, w jak wielu przypadkach stosowane formy ubezpieczeń obowiązkowych pozostają w sprzeczności z ich ustawowym wzorcem. Niejednokrotnie sam ustawodawca, wbrew ustalonym przez siebie zasadom, wprowadza ubezpieczenia obowiązkowe, o których z góry wiadomo, że nie mają ustawowych cech ubezpieczeń obowiązkowych. Wynikiem takiej rażąco słabej legislacji jest chaos i zamieszanie, nie tylko pojęciowe.

Zestawienie ukazuje też zróżnicowanie form prawnych, w jakich są stosowane elementy przymusu ubezpieczenia, poczynając od ubezpieczeń obowiązkowych w pełni zgodnych z ustawą, a kończąc na ubezpieczeniach wyraźnie niekonstytucyjnych, np. niemających podstawy prawnej w ustawie. Szczegółowa systematyka tych ubezpieczeń powinna ujawnić jeszcze większe zróżnicowanie ich form prawnych. Niewystarczające jest ograniczenie się do kryteriów formalnych, uwzględniających wyłącznie źródła normatywne. Na tej podstawie można jedynie wskazać ubezpieczenia zgodne z prawem (wynikające z ustaw lub ratyfikowanych umów międzynarodowych)

---

14. Ustawa z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jednolity: DzU z 2013 r., poz. 392).

15. Termin „przymus ubezpieczenia” traktuję jako element ogólniejszego pojęcia przymusu ubezpieczeniowego, które obejmuje także ubezpieczenia *ex lege* niewystępujące w naszym systemie prawnym. Terminu tego używał J. Łazowski, *Wstęp do nauk o ubezpieczeniach*, Wyd. LEX, Sopot, 1998, por. W. Mogilski, *Ubezpieczenia obowiązkowe w polskim systemie prawnym*, „Prawo Asekuracyjne” 1977, nr 1, E. Kowalewski, W. Mogilski, *Model powszechnych ubezpieczeń budynków od ryzyk katastroficznych – dylematy teleologiczne i prawne*, [w:] *Ubezpieczenie budynków od ryzyk katastroficznych. Aspekty prawno-ekonomiczne*, [red. E. Kowalewski], Toruń 2013, s. 60–62.

oraz ubezpieczenia sprzeczne z prawem (wynikające z innych źródeł). Konieczne wydaje się zastosowanie merytorycznych kryteriów takiej systematyki.

III. Podstawowe kryterium systematyki form przymusu ubezpieczenia

Dla adresata obowiązku ubezpieczenia nie jest specjalnie interesujące, jaki jest charakter prawny zastosowanej wobec niego formy przymusu ubezpieczenia (mogą mieć znaczenie ewentualnie grożące mu sankcje). Podstawowe znaczenie ma dla niego rozstrzygnięcie, czy do zawartej umowy ubezpieczenia będzie mieć zastosowanie ustawa z 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych. Wiadomo wszak, że umowa ubezpieczenia obowiązkowego podlega przepisom Kodeksu cywilnego tylko w sprawach nieuregulowanych w ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych. Ustawa zaś przewiduje szereg rozwiązań dotyczących wyłącznie umów ubezpieczeń obowiązkowych, np. gdy chodzi o skutki nieopłacenia w terminie raty składki (art. 12 ust. 2), czy też niezbędne przypozwanie ubezpieczyciela w postępowaniu sądowym o naprawienie szkody z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (art. 20 ust. 2).¹⁶⁾

Wydaje się, że niezależnie od innych szczegółowych kryteriów podstawowym kryterium systematyki ubezpieczeń z cechą „obowiązkowości” powinien być reżim prawny ubezpieczeń obowiązkowych, pozwalający rozdzielić te ubezpieczenia na dwie grupy:

- 1) ubezpieczenia obowiązkowe, które podlegają przepisom ogólnym ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, ze wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, zwłaszcza odnośnie do treści umowy ubezpieczenia;
- 2) pozostałe ubezpieczenia (przymusowe, quasi-obowiązkowe itp.), które nawet jeśli posiadają niektóre atrybuty ubezpieczeń obowiązkowych, nie podlegają przepisom cytowanej ustawy.

Warunkiem zaliczenia danego ubezpieczenia do pierwszej grupy jest posiadanie wszystkich ustawowych cech ubezpieczenia obowiązkowego, co nie zawsze można łatwo ustalić. Mimo to jest to grupa dość jednorodna. O wiele bardziej zróżnicowana jest druga grupa, gdyż obejmuje ona zarówno ubezpieczenia, które spełniają niektóre ustawowe cechy ubezpieczeń obowiązkowych, jak i ubezpieczenia, które, nie posiadając atrybutów ustawowych, nie mogą być ubezpieczeniami obowiązkowymi, choć często tak właśnie są nazywane w przepisach je wprowadzających.

Reguły metodologii nakazują zdefiniować kategorię „ubezpieczenie obowiązkowe” (jako wyjątek), aby oddzielić ją od pozostałych ubezpieczeń dobrowolnych. Określenie konstytutywnych cech ubezpieczenia obowiązkowego powinno ułatwić interpretację poszczególnych ubezpieczeń, gdyż brak któregoś z atrybutów ustawowych wykluczy dane ubezpieczenie z kręgu ubezpieczeń obowiązkowych.

IV. Elementy ustawowej definicji ubezpieczenia obowiązkowego

Na podstawie art. 3, 4, 10, 11 i 22 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych można przyjąć, że ubezpieczenie obowiązkowe oznacza wynikający z ustawy lub ratyfikowanej umowy międzynarodowej obowiązek ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (lub wyjątkowo – budynków w gospodarstwach rolnych), dla którego ustawa lub akt wydany na jej

16. Zob. szerzej W. Mogiński, *Ubezpieczenia obowiązkowe* [w:] E. Kowalewski, D. Fuchs, W. Mogiński, M. Serwach, *Prawo ubezpieczeń gospodarczych* [red. E. Kowalewski], Bydgoszcz–Toruń 2006, s. 278–281.

podstawie określa początek tego obowiązku, szczegółowy zakres ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną.¹⁷

Skoro zdefiniowanie ubezpieczenia obowiązkowego nie jest specjalnie utrudnione, dlaczego tak nieostre, co dobitnie ukazuje powyższe Zestawienie, są jego granice w ustawodawstwie? Wydaje się, że źródło problemu nie leży w przepisach ustawy z 2003 roku, chociaż budzą one wiele zastrzeżeń, ale w niekonsekwencji i ewidentnych wadach prawnych tych kilkudziesięciu ustaw, w których posłużono się potocznym znaczeniem pojęcia „ubezpieczenie obowiązkowe”, zapominając, że ma ono znaczenie prawne. W praktyce ustawodawca bardzo często lekceważy prawne znaczenie tego terminu, mimo że sam je określił w ustawie z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych.

Spróbujemy zatem zestawić ustawowe cechy „ubezpieczenia obowiązkowego”, których łączne spełnienie pozwoli uznać dane ubezpieczenie za obowiązkowe. Można przyjąć, że są to cechy następujące:

a) **obowiązek ubezpieczenia wynika z ustawy lub ratyfikowanej umowy międzynarodowej, choć może być sformułowany wariantywnie;**

Chodzi tu o publicznoprawny obowiązek ubezpieczenia, gdyż od 1990 r. warunkiem wszelkich ubezpieczeń (także obowiązkowych) jest zawarcie umowy ubezpieczenia. Znowelizowany art. 10 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych nie mówi już o obowiązku zawarcia umowy, lecz o obowiązku posiadania ochrony ubezpieczeniowej w określonym zakresie, co obejmuje umowy zawarte przez inne osoby na rachunek podmiotu objętego obowiązkiem ubezpieczenia (art. 808 k.c.). Wymóg podstawy ustawowej wyklucza ubezpieczenia „obowiązkowe” wprowadzane na podstawie aktów pod-ustawowych i nieratyfikowanych umów międzynarodowych. Gdy obowiązek ubezpieczenia OC jest ujęty wariantywnie (np. jako alternatywa gwarancji bankowej), często odmawia się mu cech ubezpieczenia obowiązkowego.¹⁸ Takie stanowisko eksponuje publicznoprawny charakter obowiązku, a nie punkt widzenia podmiotu obowiązku jako strony przyszłej umowy ubezpieczenia. Wydaje się, że gdy podmiot obowiązku dokona już wyboru i wybierze wariant ubezpieczenia OC, wówczas do zawartej w tym trybie umowy ubezpieczenia mają zastosowanie przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, co pozwala na zaliczenie takiego „wariantywnego” obowiązku ubezpieczenia do kategorii ubezpieczeń obowiązkowych, oczywiście pod warunkiem, że takie ubezpieczenie ma pozostałe cechy ubezpieczenia obowiązkowego.

b) **obowiązek ubezpieczenia dotyczy wyłącznie odpowiedzialności cywilnej (jedyny wyjątek odnosi się do budynków rolniczych);**

W związku z tym warunkiem, poza sferą ubezpieczeń obowiązkowych muszą pozostać inne ubezpieczenia majątkowe (np. dotyczące mienia), a także wszelkie ubezpieczenia osobowe, choćby miały pozostałe cechy ubezpieczeń obowiązkowych, a zwłaszcza podstawy ustawowe. Wydaje się, że takie ubezpieczenia powinny być ujęte w oddzielną kategorię, o czym będzie jeszcze mowa.

c) **podstawowe parametry ubezpieczenia obowiązkowego, tj. początek obowiązku ubezpieczenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia i minimalna suma gwarancyjna, są określone w ustawie lub w akcie wykonawczym do ustawy;**

17. Zob. W. Mogiński, *Zagadnienia legislacyjne ubezpieczeń obowiązkowych*, [w:] O potrzebie polskiego kodeksu ubezpieczeń, [red. E. Kowalewski], Toruń 2009, s. 174, por. także B. Wojno, *Koncepcja ubezpieczenia obowiązkowego w prawie polskim*, „Wiadomości Ubezpieczeniowe” 2006, nr 9–10, s. 37, M. Orlicki, *Ubezpieczenia obowiązkowe*, Warszawa 2011, s. 164.

18. Tak M. Orlicki, *op. cit.*, s. 150; odmiennie B. Wojno, *op. cit.*, s. 37.

Spośród parametrów ochrony ubezpieczeniowej najważniejszy jest zakres ubezpieczenia, bez czego nie można by zweryfikować, czy obowiązek ubezpieczenia został dopełniony. Jak słusznie się podnosi, nie można żądać zawarcia umowy, której treść nie została określona.¹⁹ Dokonana na początku 2012 roku zmiana art. 10 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych spowodowała wątpliwość, czy minimalna suma gwarancyjna nadal jest parametrem warunkującym dopełnienie obowiązku ubezpieczenia.²⁰ Wydaje się, że mimo tej zmiany suma gwarancyjna nadal należy do *essentialia negotii* umowy ubezpieczenia obowiązkowego (zob. art. 7 ustawy). Niekiedy wymaga się także określenia zasad kontroli przestrzegania obowiązku ubezpieczenia oraz sankcji za jego niedopełnienie. Wydaje się, że choć elementy te są ważnym czynnikiem porządnej legislacji, to ich brak nie pozbawia ubezpieczenia cech ubezpieczenia obowiązkowego. W niektórych obowiązkowych ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej (np. notariuszy) kontrola wypełniania obowiązku ubezpieczenia oraz stosowanie sankcji za jego niedopełnienie należy do organów samorządu zawodowego, co uważane jest za rozwiązanie korzystne.²¹

V. Przejawy przymusu ubezpieczenia w ustawodawstwie polskim

W oparciu o ustawowe cechy ubezpieczeń obowiązkowych można dokonać przeglądu ubezpieczeń zebranych w Zestawieniu, pod kątem poszukiwania w nich tych cech. Taka lustracja powinna wskazać, które z ubezpieczeń: a) mają wszystkie ustawowe cechy, a więc są ubezpieczeniami obowiązkowymi w znaczeniu prawnym, b) mają niektóre tylko cechy ustawowe, ale nie mogą być uznane za obowiązkowe w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, c) nie mają cech ustawowych, wobec czego nie są ubezpieczeniami obowiązkowymi, a w niektórych przypadkach (np. gdy brak podstawy ustawowej) są wręcz niekonstytucyjne.

W Zestawieniu można znaleźć egzemplifikację wskazanych wyżej form przymusu ubezpieczenia. Tytułem przykładu można wskazać:

- a) ubezpieczenia, które mają wszystkie ustawowe cechy ubezpieczenia obowiązkowego, np. ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej notariuszy, adwokatów lub radców prawnych,
- b) ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, w których obowiązek ubezpieczenia jest ujęty wariantywnie (jako alternatywa innego zabezpieczenia), np. ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej biur usług płatniczych,
- c) ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikające z ustawy, ale bez określonych parametrów umowy, jak początek obowiązku ubezpieczenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia i minimalna suma gwarancyjna, np. ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej opiekuna dziennego,

19. Zob. Z. Radwański, *Teoria umów*, Warszawa 1977, s. 183, por. B. Wojno, *op. cit.*, s. 35 i nn.

20. Z dniem 11 lutego 2012 roku zmianie uległ art. 10 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych z 2003 r. Dotychczasowa wersja: „*Obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej uważa się za spełniony, jeżeli umowa została zawarta zgodnie z przepisami ustawy albo odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych wprowadzających obowiązek ubezpieczenia, z sumą gwarancyjną nie niższą niż minimalna suma gwarancyjna ustalona dla danego ubezpieczenia*”. Nowa wersja art. 10 ust. 1: „*Obowiązek ubezpieczenia uważa się za spełniony, jeżeli została zawarta umowa ubezpieczenia, na podstawie której osoba obciążona tym obowiązkiem korzysta z ochrony ubezpieczeniowej, a czas trwania i zakres tej ochrony odpowiadają przepisom ustawy lub odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych wprowadzających obowiązek ubezpieczenia*”.

21. Zob. K. Gulis, *Przymus ubezpieczenia odpowiedzialności zawodowej notariusza*, „Prawo Asekuracyjne” 2006, nr 4, s. 46.

- d) ubezpieczenia mające podstawy ustawowe, ale dotyczące innych przedmiotów ochrony niż odpowiedzialność cywilna (lub budynki w gospodarstwach rolnych), np. ubezpieczenie upraw rolnych, a także ubezpieczenia osobowe,
- e) ubezpieczenia niesformułowane jako obowiązek prawny, lecz jako powinność,²² warunkująca określone prawo lub czynność prawną, np. ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej jednostki certyfikującej,
- f) ubezpieczenia wynikające z przepisów niższej rangi niż ustawa (np. z rozporządzeń Rady Ministrów) lub nieratyfikowanych umów międzynarodowych, a także z rozporządzeń i dyrektyw Parlamentu Europejskiego, np. ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej organizatorów skoków spadochronowych.

VI. Systematyka form prawnych przymusu ubezpieczenia

Biorąc pod uwagę dużą różnorodność form przymusu ubezpieczenia spotykanych w ustawodawstwie, można pokusić się o taką systematykę, która pozwoli jednoznacznie zakwalifikować wszystkie przypadki ubezpieczeń ujęte w Zestawieniu. Można zaproponować podział tych ubezpieczeń na trzy grupy, w zależności od zakresu i przejawów przymusu ubezpieczenia:

- A) **ubezpieczenia obowiązkowe *sensu stricto***, które mają wszystkie cechy ubezpieczenia obowiązkowego w rozumieniu ustawy z 2003 roku, a zatem podlegają reżimowi prawnemu ubezpieczeń obowiązkowych. Należą do nich:
  - 1) wynikające bezpośrednio z ustawy z 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych ubezpieczenia:
    - a) odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, b) odpowiedzialności cywilnej rolników, c) budynków w gospodarstwach rolnych od ognia i innych zdarzeń losowych;
  - 2) wynikające z odrębnych ustaw lub ratyfikowanych umów międzynarodowych ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, dla których zostały normatywnie określone: początek obowiązku ubezpieczenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia oraz minimalna suma gwarancyjna;
- B) **ubezpieczenia „quasi-obowiązkowe”**, które mają podstawy ustawowe, ale nie wykazują cech ubezpieczeń obowiązkowych w rozumieniu ustawy, a zatem nie podlegają reżimowi prawnemu ubezpieczeń obowiązkowych. Należą do nich:
  - 1) ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, dla których nie zostały określone normatywnie podstawowe parametry: początek obowiązku ubezpieczenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia oraz minimalna suma gwarancyjna;
  - 2) ubezpieczenia mienia (poza ubezpieczeniem budynków w gospodarstwach rolnych) oraz ubezpieczenia osobowe;
- C) **ubezpieczenia nieobowiązkowe (dobrowolne)**, pomimo stosowanej terminologii, a nawet znamion sugerujących obowiązek ubezpieczenia. Należą do nich:
  - 1) ubezpieczenia, których obowiązek wynika z przepisów niższej rangi niż ustawa (np. z rozporządzeń Rady Ministrów) bądź z nieratyfikowanych umów międzynarodowych;

---

22. Powinność ubezpieczenia rozumiem jako uzależnienie określonych skutków prawnych od zawarcia umowy ubezpieczenia, bez sięgania po konstrukcję prawnego obowiązku ubezpieczenia, zob. szerzej W. Mogiński, *Ubezpieczenia obowiązkowe w polskim systemie prawnym*, s. 26.

- 2) ubezpieczenia, dla których ustawy nie formułują obowiązku prawnego, lecz tylko formy przymusu pośredniego, np. uzależniając określone skutki prawne od zawarcia umowy ubezpieczenia.

Wydaje się, że zaproponowana systematyka form przymusu ubezpieczenia spełnia wcześniejsze założenia i okaże się przydatna. Wynika z niej kluczowa teza, że reżim prawny ubezpieczeń obowiązkowych (w tym, art. 1–22 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) obejmuje wyłącznie ubezpieczenia obowiązkowe *sensu stricto* (grupa A). Pozostałe ubezpieczenia – jako niespełniające wszystkich ustawowych wymogów – nie stanowią ubezpieczeń obowiązkowych w rozumieniu cytowanej ustawy, a więc ustawa nie ma do nich zastosowania.

Ubezpieczenia grupy B, określone tu umownie jako „quasi-obowiązkowe”, nie mają wymaganych cech ustawowych, a więc nie mogą podlegać reżimowi prawnemu ubezpieczeń obowiązkowych według ustawy z 2003 roku. Jednakże, zgodnie z wolą ustawodawcy, mają one cechy przymusu w płaszczyźnie prawa publicznego, ale nie wywołują skutków prawnych w sferze ubezpieczeń obowiązkowych. Dlatego zostały uznane za ubezpieczenia pozornie czy połowicznie („quasi”) obowiązkowe. Tytułem przykładu, jeśli ustawa nakłada obowiązek ubezpieczenia NNW sportowców i określa to jako „ubezpieczenie obowiązkowe”, to można przyjąć, że jest to jakaś forma przymusu prawnego, ale jednocześnie należy wykluczyć możliwość zastosowania do takiego ubezpieczenia przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.

W znaczeniu prawnym ubezpieczenia zaliczone do grup B i C są ubezpieczeniami dobrowolnymi, a więc mają do nich zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego oraz ustaw wprowadzających tego typu „obowiązki” ubezpieczenia.

VII. Konkluzja

Reasumując, pragnę wyrazić nadzieję, że zgłoszone uwagi i sugestie przyczynią się do jak najlepszego wykorzystania Zestawienia, a zaproponowana systematyka okaże się pomocna przy kwalifikacji prawnej poszczególnych ubezpieczeń. Chcąc nieco ułatwić to zadanie, proponuję praktyczny algorytm (rozumiany jako ciąg zdefiniowanych czynności prowadzących do założonego celu), który – za pomocą kolejno następujących po sobie ustaleń – pozwoli na rozstrzygnięcie poszczególnych przypadków.

W tym celu należy dokonać następujących ustaleń:

- po pierwsze – czy w ogóle mamy do czynienia z obowiązkiem prawnym, czy tylko z pośrednią formą przymusu ubezpieczenia, która nie kwalifikuje się jako ubezpieczenie obowiązkowe;
- po drugie – czy obowiązek ubezpieczenia ma podstawę prawną w ustawie lub ratyfikowanej umowie międzynarodowej, ponieważ inne akty normatywne nie kreują ubezpieczeń obowiązkowych;
- po trzecie – czy obowiązek ubezpieczenia dotyczy odpowiedzialności cywilnej (jedeny wyjątek odnosi się do budynków w gospodarstwach rolnych), gdyż jest to jedyny dopuszczalny przedmiot ubezpieczeń obowiązkowych;
- po czwarte – czy dla ubezpieczenia, które przeszło pozytywnie powyższe „testy”, został normatywnie zdefiniowany początek obowiązku ubezpieczenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia oraz minimalna suma gwarancyjna, albowiem brak tych parametrów wyklucza możliwość uznania ubezpieczenia za obowiązkowe.

Nie było moim zadaniem formułowanie postulatów dla przyszłej reformy systemu prawnego ubezpieczeń obowiązkowych, chociaż uważam, że jest ona nieunikniona.²³ Jestem głęboko przekonany, że omawiane wyżej Zestawienie form prawnych przymusu ubezpieczenia w ustawodawstwie polskim i unijnym będzie dla prac reformatorskich stanowić jedno z najważniejszych narzędzi, bez którego takie prace nie byłyby możliwe.

---

23. Zob. W. Mogiński, *O potrzebie reformy systemu prawnego ubezpieczeń obowiązkowych*, s. 35 i nn.